

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Bakalářská práce

Komparace českých a anglických verbálních frazémů

2010

Eva Pátková

Univerzita Karlova

Pedagogická fakulta

Bakalářská práce

Komparace českých a anglických verbálních frazémů

Comparison of Czech and English Verb Idioms

Eva Pátková

Antonína Sovy 730

Pelhřimov

393 01

**Specializace v pedagogice: Český a anglický jazyk se zaměřením na
vzdělávání**

3. ročník

Vedoucí práce: PhDr. Ladislav Janovec, Ph.D.

12.4.2010

Čestné prohlášení:

Níže uvedeným podpisem stvrzuji, že tuto bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně a pouze s využitím uvedených zdrojů a literatury.

V Praze dne:

Poděkování:

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu své bakalářské práce, panu PhDr. Ladislavu Janovci, Ph.D., za velkou ochotu při zpracování této práce.

Anotace:

Cílem mé práce je srovnání českých a anglických verbálních frazémů. Bakalářská práce se skládá ze dvou částí. První částí je teorie. V této části jsem se zabývala charakteristikou frazémů, jejich historií, rozdělením a použitím. Z teorie vychází praktická část. Rozbor, jenž se zabývá shodou a rozdílností mezi nimi, najdeme v závěrečné části. Ta také obsahuje rozdělení frazémů podle sémantického hlediska. Frazeologická základna byla vybudována ze současných periodik. České věty jsem většinou našla v časopisech: Týden, Metro, MF DNES a Instinkt. BBC mi sloužilo pro vyhledávání vět v anglickém jazyku.

Resumé:

The aim of my bachelor's thesis is comparison of Czech and English verb idioms. The bachelor's thesis consists of two parts. The first part is theory. In this part I focused on the characteristic, history, division and use of idioms. The theory is followed by the practical part.

The analysis, which deals with the agreement and difference, is placed at the end. It also includes the semantic division. Phraseological base was made from contemporary magazines. In most cases I found Czech sentences in the following periodicals: Týden, Metro, MF DNES or Instinkt. I used the BBC for searching English sentences.

Klíčová slova: frazém, komparace, české verbální frazémy, anglické verbální frazémy

Key words: idiom, comparison, Czech verb idioms, English verb idioms

Summary:

Bakalářská práce se skládá ze dvou částí. První část se zabývá praktickým použitím frazémů. Snahou bylo najít co nejpodobnější frazém v anglickém jazyce. Jedná se o frazémy

vyskytující se v současné publicistice. Dále zkoumá frazémy, které jsou totožné. Zaměřuje se také na rozdílnost u frazémů zahrnující část lidského těla. Práce se zabývá také frazémy, které nejsou v anglickém jazyce vyjádřeny frazeologicky a ty, které jsou eliptické nebo aktualizované. Závěrem jsou frazémy rozděleny dle významu. Druhou částí je teorie. Ta popisuje historický vývoj frazeologie, její zařazení, rozdělení a použití.

Obsah:

1	TEORETICKÁ ČÁST	10
1.1	Úvod k teoretické části	10
1.2	Frazeologie a její vymezení:	10
1.2.1	Úvod k frazeologii	10
1.2.2	Obsah pojmu frazeologie:	11
1.2.3	Vztah frazeologie k jiným složkám jazyka a k ostatním jazykovědným disciplínám:	12
1.2.4	Třídění frazeologizmů podle slovních druhů	13
1.2.5	Rozdělení frazeologizmů podle vztahu ke spisovnému jazyku	14
1.2.6	Rozdělení frazeologizmů podle vztahu mezi jejich ustáleností a variantností ...	15
1.2.7	Osobité skupiny frazeologizmů	15
1.2.8	PMČ	16
2	PRAKTICKÁ ČÁST	19
2.1	Rozdělení frazémů podle sémantického hlediska	19
2.1.1	Frazémy vyjadřující se k práci	19
2.1.2	Frazémy vyjadřující se k příjemnému pocitu	20
2.1.3	Frazémy týkající se vyjadřování	20
2.1.4	Frazémy vyjadřující se k času	21
2.1.5	Frazémy vyjadřující se k radám	22
2.1.6	Frazémy vyjadřující se k extrémním situacím	23
2.1.7	Frazémy vyjadřující se k přesvědčení	23
2.1.8	Frazémy vyjadřující se k nezdaru	23
2.1.9	Frazémy vyjadřující se ke stáří, smrti a životu	24
2.1.10	Frazémy vyjadřující se k informovanosti	25
2.1.11	Frazémy vyjadřující se k jednání, které odhaluje pravdu	26
2.1.12	Frazémy vyjadřující se k zamítnutí a negativnímu důsledku	26
2.1.12	Frazémy vyjadřující se k důležitosti nějaké situace	27
2.1.13	Frazémy vyjadřující povzbuzení, dodání odvahy	28
2.1.14	Frazémy vyjadřující se k rozhodnutí a činu	29
2.1.15	Frazémy vyjadřující se k soucitu	29
2.1.16	Frazémy vyjadřující se k riziku nebo k situaci, která už nastala, ale neprobíhá podle našeho očekávání	30
2.1.17	Frazémy vyjadřující se k rozpakům nebo nepříjemné reakci	30
2.1.18	Frazémy vyjadřující se ke zlým úmyslům a neupřímnosti	31

2.1.19 Ostatní frazémy	31
2.2 Frazémy podle podobnosti.....	32
2.2.1 Idiomy, které mají stejný význam i způsob vyjádření:.....	33
2.2.2 Idiomy, které mají stejný význam, ale způsob vyjádření není zcela totožný:	34
2.2.3 Idiomy, které mají stejný význam, ale jiný způsob vyjádření:.....	35
2.3 Seznam frazémů	37
2.4 Závěr.....	67

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Úvod k teoretické části

Udivený cizinec bloumá nad tím, co znamená idiom *držet se svého kopyta* a představuje si muže, který si drží svou nohu...Frazeologie každého jazyka je velmi osobitá, a proto také těžko přeložitelná. Někdy nemají idiomy díky své tajemné povaze daleko k hádance.

Jejich použití je frekventované a vyskytuje se v každodenním životě. Toto téma jsem si vybrala proto, že mě frazémy už dlouho zajímají a ráda o jejich významu přemýšlím. Současně s českým jazykem studuju i jazyk anglický, kde mě také zaujaly právě idiomy. Vznikla tak myšlenka oba jazyky propojit a jejich frazeologii vzájemně porovnat a zjistit, jestli jsou si blízké či naopak vzdálené.

V bakalářské práci se budu zabývat srovnáním českých a anglických frazémů, a to verbálních. Podkladem mi budou publicistické texty, jak v tištěné, tak v elektronické podobě. Protože jde o současné frazémy, budu čerpat z tomu odpovídajících ročníků. K českým idiomům najdu anglický ekvivalent. Oba idiomy podložím větou, která se vyskytla v publicistickém textu. Abych mohla zjistit, zda se idiomy častěji vyskytují v nadpisech nebo samotných článkách, označím u všech, kde jsem je našla. Jejich vzájemnou podobnost nebo naopak rozdílnost poté zaznamenám. V teoretické části se budu zabývat historií i současností výskytu frazémů, jejich rozdělením a použitím.

Frazeologie je jednou z nejspeciřičtějších oblastí v každém přirozeném jazyku. I dle míry jejího ovládání se často hodnotí celková úroveň znalosti cizího, ale i mateřského jazyka.

1.2 Frazeologie a její vymezení:

1.2.1 Úvod k frazeologii

Pojmenování frazeologie se podle historických slovníků vyskytlo poprvé v názvu řecko-latinského slovníku M. Neandra roku 1558. Časem se se začalo uplatňovat širěji v lexikografické tvorbě a jeho konkurenčním názvem byla idiomatika. Od počátku se jím

označovala hlavně slova a obraty, které jsou typické pro určitý jazyk a jejich překlad je obtížný.

1.2.2 Obsah pojmu frazeologie:

Název frazeologie se v jazykovědě a v některých příbuzných filologických disciplínách uplatňuje ve třech významech: a) souhrn, množina všech frazeologických jednotek, b) nauka o frazeologických jednotkách, specifická část jazykovědy, jazykovědná disciplína, c) způsob vyjadřování jistého, zejména známějšího jednotlivce (*Čapkova frazeologie*) nebo způsob vyjadřování v jistém vědním, resp. pracovním odvětví (*ekonomická frazeologie, žurnalistická frazeologie, stavařská frazeologie* a pod.).

Na ústupu je poslední, třetí význam slova frazeologie. Důvodem je, že na rozdíl od dvou předešlých významů není pojmenováním nějaké přesně ohraničené jazykové sféry, ale je to jen pomocné stylistické označení určité oblasti používání některých typických jazykových prostředků rozmanité povahy. A právě ve stylistice se už pocítuje tento význam jako zastaralý a nahrazuje se všeobecnějšími označení uvedených jevů, a to názvy *ideolekt* a *sociolekt*.

V dnešní jazykovědě mají vyhraněnou terminologickou platnost pouze první dva významy pojmenování frazeologie. (Mlacek, 1976, s. 7)

První dva významy tohoto termínu se v jazykovědě uplatňují častěji, ale ani zde není možné hovořit o jednoznačném chápání. Neběží tu jen o problémy s vymezením jednotky této jazykové oblasti, *frazeologické jednotky*.

Oba výrazy se vyskytují v jazykovědě paralelně. V jazykových školách, kde se základní jednotka této oblasti jazyka označuje názvem frazeologická jednotka, nazývá se soubor všech jednotek a nauka o nich frazeologie. Jiné jazykovědné školy (zejména v západní lingvistice) mají pro ně dvě pojmenování, a to idiomatika (pojmenování pro souhrn všech frazeologických jednotek anebo idiomů) a idiomologie (pojmenování nauky o idiomech).

Ve starší jazykovědě se uplatňoval název paremiologie. Dříve se totiž předmět frazeologie zužoval na přísloví a pořekadla. Pro dnešní jazykovědu už termín nevystačuje, protože označuje jen určitou část frazeologie. V současné jazykovědě se už pevně ustálilo pojmenování frazeologie. (Mlacek, 1976, s. 8)

1.2.3 Vztah frazeologie k jiným složkám jazyka a k ostatním jazykovědným disciplínám:

Existují dva krajní přístupy k vymezení frazeologie. První z nich ji vůbec nepovažuje za jazykovědnou disciplínu a ten druhý ji naopak vyčleňuje jako jazykovědnou disciplínu a také jako samostatnou jazykovou rovinu. Ostatní pohledy se nacházejí mezi těmito krajními póly a zdůrazňují souvislosti s jinými jazykovědnými disciplínami.

Ve starších jazykovědných koncepcích se frazeologie nevymezovala, protože se za ní považovala pouze pořekadla a přísloví (tzv. paremiologické útvary). Toto vymezení ji nedovolovalo pokládat za osobitou část jazykovědy. Přísloví a pořekadla nejsou totiž významově jednotné.

Nové pojetí přišlo s vydáním práce Ch. Ballyho. Tehdy byla přísloví a pořekadla téměř vytlačena na okraj frazeologie. Do ní se začlenila ustálená slovní spojení. Jelikož se Ballyho bádání nedočkalo valného ohlasu v západní lingvistice, přestala se frazeologie zkoumat a vyčleňovat. (Mlacek, 1976, s. 12)

V dnešní lingvistice hrají při formulování postoje k frazeologii velkou roli všeobecně-lingvistické přístupy k problematice jazykových rovin. Názor, že libovolná jazyková jednotka se chápe jako osobitá jednotka pouze tehdy, když je ji možno identifikovat ve složení jednotky vyšší roviny, vylučuje frazeologii z pomezí jazykových rovin. I přesto, že by frazeologie nebyla zařazena mezi nejzákladnější jazykové roviny, neznamená to popření její specifčnosti.

Protichůdný je přístup, kdy je frazeologie nejen osobitou disciplínou, ale také jazykovou rovinou. Teno přístup se projevil zejména u představitelů sovětské frazeologie (A.V. Kunin).

Východiskem je důkladné porovnávání vlastností frazeologizmu s vlastnostmi jiných jazykových jednotek, hlavně slova. Jejich ztotožňování se ale odmítá. Z tohoto pozorování vyplývá, že frazeologická jednotka je svébytná jazyková veličina, a dokonce se pokládá za jednu ze základních jazykových rovin.

Některá fakta ale hovoří proti takovému vyčleňování. Je to zejména tvrzení, že frazeologie není univerzální složkou jazykového systému, jako jsou jiné základní jazykové roviny. Teoreticky mohou existovat i jazyky bez frazeologie, kdežto bez jiných složek ne. Na druhou stranu ale všechny přirozené jazyky nějakou frazeologii mají.

Významová platnost frazeologizmů je dalším důvodem, proč nemůžeme pokládat frazeologii za osobitou jazykovou rovinu. Často se konstatuje, že významová struktura

frazeologické jednotky se liší od významové struktury ekvivalentního slova, není možné najít nějaký nový druh kategoriálně odlišných významů, které se vyjadřují frazeologizmy, ale tento zvrát můžeme vymezovat na pozadí významu lexikálních a syntaktických jednotek. (Mlacek, 1977, s. 9)

Frazeologizmy se svým významem vždy odlišují i od významu slova i věty, není ale možné je vidět v ostrém protikladu s těmito druhy významu. Význam frazeologické jednotky není ale tak specifický jako například slovtvorný význam.

Rozmanitý je výklad vztahu frazeologie k syntaxi. Hovoří se totiž o úplném zániku syntaxe ve frazeologizmech. L. I. Rojzenzon tvrdí, že syntax je základnou, na které probíhá stále živý proces frazeologizování. Je třeba poznamenat, že frazeologizmy nevznikají jen na bázi vět, ale vyskytují se také jako nesyntagmatická spojení (*ani za mák*) a tautologické obraty (*až-až*). Syntagma dává frazeologizmu formu, ale sama proces frazeologizace nepodstupuje. Tento přístup ale není možné vyloučit. Syntax určuje, zda jde o jednotky s funkcí pojmenovávací nebo komunikativní. Pomáhá určit také významové vlastnosti frazeologických jednotek. Není možné pokládat frazeologii za součást syntaxe.

Nejčastěji je frazeologie považovaná za součást lexikologie. Toto vymezení je dáno ekvivalentem frazeologizmu se slovem. Jednoznačně se vyzvívají společné znaky slova a frazeologizmu. Frazeologie je nejen paralelní s lexikologií, ale je z ní zároveň odvozená.

Frazeologie je tedy z pohledu jazykovědné disciplíny poměrně samostatnou složkou jazykovědy, která navazuje na lexikologii a na syntax.

1.2.4 Třídění frazeologizmů podle slovních druhů

Takto můžeme třídit jen ty jednotky, které jsou ekvivalentní se slovem nebo syntagmatem. Fráze (zejména s komunikativní funkcí) se nedají charakterizovat tímto způsobem.

K jednotlivým slovním druhům se nezařazují frazeologické jednotky podle svého lexikálního obsazení, ale podle svého celkového významu dle svého jednoslovného lexikálního ekvivalentu (*z čista jasna*=*nečekaně*). Je to dáno tím, že v jedné jednotce bývají obvykle slova, která patří k různým slovním druhům (*na stará kolena*).

U frazeologických jednotek, které postrádají jednoslovný ekvivalent, ale mají syntagmatický ekvivalent, se slovní druh určuje podle nadřazeného člena ekvivalentu (*starý jako Metuzalém* = *velmi starý-adjektivum*).

Ve třídění došlo k vývoji. Nejdříve se vyčlenily nejvýraznější typy: slovesné, příslovcové, substantivní a adjektivní frazeologizmy. Do současného třídění jsou zařazeny i další typy. Některé frazeologické jednotky lze zařadit k více slovním druhům. Není jich málo, obzvláště když se objevuje frazeologická jednotka ve všech svých variantách. Podívejme se například na frazeologizmus *jako by mu z oka vypadl*. Ten můžeme chápat dvěma způsoby: stejný (adjektivní význam) a podobá se mu (slovesný význam). Další z této skupiny je například frazeologizmus *v rouchu Evině* (nahá) a *být v rouchu Evině* (být nahá). Frazeologizmy s pomocným slovesem tvoří značnou část této skupiny. (Mlacek, 1976, s. 67)

1.2.5 Rozdělení frazeologizmů podle vztahu ke spisovnému jazyku

Základním členěním frazeologizmů dle spisovnosti je rozdělení na spisovnou a nespisovnou frazeologii. Za spisovné se považují frazeologické jednotky, které vyhovují kritériu spisovného jazyka (srozumitelnost, komunikativnost a ustálenost). Spisovná norma není ani ve frazeologii neměnná a vyvíjí se. Obecně můžeme za spisovné frazeologizmy pokládat frazeologizmy, které mají ustálenou spisovnou konstrukci.

Do oblasti nespisovné frazeologie spadá frazeologie nářeční a slangová. Prvně zmiňovaná zahrnuje hláskovou, tvarovou a nebo syntaktickou obměnu spisovných frazeologizmů. Patří sem nářeční frazeologizmy, které vyjadřují stejný obsah jako spisovný frazeologizmus, ale jinými slovy. Dalším typem jsou frazeologizmy, které vyjadřují místní skutečnosti a pojmy. (Mlacek, 1976, s. 72)

S nářeční frazeologií souvisí také frazeologie lidová. Ta zdůrazňuje život, životní styl a životní zkušenosti lidu. Vyjadřuje zkušenosti, které souvisejí s lidovou výrobou a řemesly. Životní zkušenosti lidu v různých krajinách byla podobná, a proto najdeme paralelní frazeologizmy ve více jazycích.

Lidová a nářeční frazeologie prochází vývojem. Adaptační proces týkající se formálních a významových změn lidových frazeologizmů se nazývá standardizace. (Mlacek, 1976, s. 72)

1.2.6 Rozdělení frazeologizmů podle vztahu mezi jejich ustáleností a variantností

Ustálenost patří mezi základní vlastnosti frazeologizmů. Pokud je ustálenost menší, může být obtížné frazeologizmus těžce odlišitelný od volných syntagmatických spojení. Menší ustálenost se může projevit pokud dojde ke změnám v pořadí komponentů, k ohýbání nebo záměně za synonymní či příbuzná slova. Variantnost je opakem ustálenosti. Do této skupiny řadíme: petrifikované frazeologické jednotky, paradigmatické formy, varianty a aktualizace.

Petrifikované jednotky jsou nejvíce ustálené. Jejich zastoupení je ale malé. Nevyskytují se v jiných podobách. Není je možné nahradit jiným slovem, ani jinou syntaktickou konstrukcí. Žádné slovo se nemění ani neohýbá. Mezi ně patří například jednotky jako: *tichá voda břehy mele* nebo *já nic, já muzikant*.

U paradigmatické formy se alespoň jeden komponent ohýbá podle kontextu. Nejčastěji jím bývá sloveso nebo podstatné jméno. Může se objevit změněné pořadí nebo vložené slovo. Za paradigmatické formy považujeme například: *dělat z komára velblouda* (zveličovat něco) – *dělá z komára velblouda* – *dělal z komára velblouda*; *bledý jako stěna* – *bledého jako stěna* – *bledí jako stěny* atd.

Různé konkrétní realizace určité frazeologické konstrukce se nazývají paradigmatické řady. Například: *kniha jako kniha*, *rok co rok*, *den co den* atd.

Varianty frazeologické jednotky jsou různé formy frazeologizmů, které se od sebe při posunu významu odlišují různými morfologickými, syntaktickými nebo lexikálními vlastnostmi.

Aktualizace nebo parafráze frazeologické jednotky obsahují různé individuální přestavby frazeologizmů, které narušují ustálenost jednotky v lexikálním, syntaktickém nebo morfologickém stvrnění. Celá škála aktualizací je díky možnosti subjektivního zasahování velmi široká. (Mlacek, 1976, s. 76)

1.2.7 Osobité skupiny frazeologizmů

Frazeologie je velmi bohatá a rozmanitá, proto stojí za zmínku uvést některé specifické typy frazeologizmů. Jedná se o: přísloví a pořekadla, ustálená přirovnání, okřídlené výrazy, sdružené pojmenování, rčení a sousloví.

Přísloví a pořekadla jsou zvláštním jevem. Jejich začleňování se řešilo ve vývoji frazeologie rozdílně. Dříve se považovaly za jádro frazeologie, poté byla vysunuta na její okraj a dnes se opět pokládají za frazeologizmy. Přísloví mají kromě obrazné platnosti také

díky své poučnosti i didaktické poslání. Pořekadla jsou obrazné výrazy, ale poučný záměr většinou nemají.

Ustálená přirovnání nesmíme zaměňovat s aktuálními přirovnáními. Například: *spí jako zařezaný – spí jako jeho otec* (to může být třeba na pravém boku); *silný jako medvěd – (chlapec je) silný jako jeho otec*. Ustálenými přirovnáními se nepřirovnává, význam je názorný. Právě pro tuto vlastnost se lehce mění na nekomparativní frazeologické jednotky: *měnit barvy jako chameleon*.

U ustálených přirovnání musíme také odlišovat varianty přirovnání od synonymních, ale samostatných ustálených přirovnání. Například u přirovnání se slovem *černý* nejsou hranice zřetelné: *černý jako uhel, jako noc, jako čert, jako smůla, jako kolomaz, jako saze, jako kominík, jako havran*. Důležitý pro rozlišení je způsob vzniku a celková obraznost. Varianty záleží na osobité obraznosti. Z toho vyplývá, že za varianty ustáleného přirovnání pokládáme například přirovnání: *černý jako saze* a *černý jako kominík*.

U okřídlených výrazů jde vždy o víceslovná spojení. Tato ustálená spojení vznikla z citátů historické nebo literární postavy. Pokud se citát používá i mimo svůj původní význam i v jiném kontextu, jde o okřídlený výraz. Proto jsou výroky jako *kostky jsou vrženy* dnes považovány za okřídlené výrazy. Okřídlené výrazy mají specifické postavení ve vývoji frazeologie. Právě ony daly vznik novým frazeologickým jednotkám.

Slovní páry se píší se spojovníkem i bez něho. Jde o spojení jako: *z čista – jasna, nemastný – neslaný, ve dne v noci* atd. Pokud nejsou morfologicky rozčleněné (*nemastný – neslaný*), dostávají se na hranici se složeným slovem. Jsou to většinou výrazy s tendencí se adverbializovat. Například: *sem a tam* se nyní píše *sematam*. Patří sem pranostiky, které znázorňují zkušenosti lidu o počasí a přírodě. Například: *Kateřina na ledě a Vánoce na blátě*. (Mlacek, 1976, s. 100)

1.2.8 PMČ

Předpokladem pro vznik idiomů je neměnnost a nerozpojitelnost slovních spojení a jejich syntaktických vzorců. Častým opakováním se slovní spojení zautomatizovala. Za automatizované prostředky považujeme takové prostředky, které jsou součástí spisovné normy a při komunikaci vystupují z povědomí mluvčích i adresátů jako ustálené nástroje komunikace. Jejich použitím se dosahuje výrazové úspornosti. (PMČ, 2003, s. 767)

Idiomy a frazémy

Idiomatické a frazeologické prostředky patří mezi prostředky výrazové automatizace. Poznáme je podle toho, že se v nich slova spojují do neměnných slovních spojení, že se méně či více liší od významu komponentů a že jsou provázeny konotacemi podmíněnými významem jejich jednotlivých složek. Frazémy a idiomy mohou vstupovat do konkurence s neidiomatickými výrazy, například: *pěkné peníze = poměrně vysoká částka, nekřesťanské peníze = zbytečně vysoká částka, krvavé peníze = vysoká částka způsobující potíže vydávajícímu, něco je penězi k nezaplacení = je to cennější než jakákoli částka, být na peníze = toužit po majetku, přijít si na pěkné peníze = zbohatnout, mít peněz jako želez = být bohatý* atd. (PMČ, 2003, s.772)

Vznik frazémů je dán posunem původního významu komponentů a jejich zautomatizováním. Tyto posuny jsou nejčastěji metaforické. Stereotypní spojení slov se objevuje ve stylu odborném, hospodářském, publicistickém a právně-administrativním. V těchto uvedených stylech jde o výrazové formule bez expresivních odstínů, kdežto idiomy bývají doprovázeny expresivností. (PMČ, 2003, s.772)

Existují idiomy dvouslovné (*kolem dějin*) i víceslovné (*kolos na hliněných nohách*). Většina idiomů je ustálená, ale najdeme i variantní idiomy (*mít skopovou/telecí/gypsovou hlavu*). V některých idiomech se vyskytují archaismy, které by se samostatně nevyskytly (*nechat někoho na holičkách*). (PMČ, 2003, s.773)

Jazyk disponuje jak idiomy nevětnými (s infinitivem: *ani po tom nevzdechne → nevzdechnout*), tak i větnými, nejčastěji v podobě přísloví (*bez peněz do hospody nelez; i mistr tesař se někdy utne*).

Jedním z charakteristických rysů idiomů je expresivní příznak. Hojně zastoupeny bývají idiomy ve funkčních stylech, která expresivní vyjadřování připouští. Je tomu tak ve stylu epistolárním a konverzačním. Idiomy vyjadřují nejen postoje ke sdělovanému obsahu, ale vytváří také obraz mluvčího. Používání idiomů prezentuje mluvčího jako účastníka konverzace, který je schopen sdělovat informace zajímavěji nebo vtipněji. Například pokud mluvčí prohlásí o někom, že *ztratil hlavu*, je taková informace chápána jako expresivnější než použití výrazu, že *ztratil rozvahu* nebo *podlehl panice*. Kromě toho se také projevuje větší zaujetí pro danou informaci. Když se autor dopisu vyjádří, že *něco uběhlo jako sen*, projevuje tím lítost nad tím, že *něco uběhlo příliš rychle*. (PMČ, 2003, s. 773)

Idiomatických prostředků je hojně využito v reklamních textech. Například v reklamě na jednu spořitelnu se slibuje, že *se stane vaším dobrým sousedem, který vám vyjde vstříc*.

Slib je zde použitím idiomu vyjádřen expresivněji. Idiomy v reklamách mají často odstín výrazové nadsazenosti (hyperboličnosti).

Tendenci k idiomatizaci má i styl publicistický. Argumentace může být zesílena použitím idiomů.

Idiomy přispívají k pestrosti a bohatosti vyjadřování. Není divu, že je často používají slovesní umělci, a to jenom pro charakterizaci postav, ale také pro ozvláštnění v pásmu vypravěče. Přestože patří idiomy k automatizovaným výrazům, stále si zachovávají svou původní obraznost. Proto mají funkci aktualizovaných výrazových prostředků.

Například: „*Rozumí se, že **to** [synovo zanedbávání studia] **prasklo**. **Tatínek za mnou přijel a ztropil ukrutný tartas**; a že když tak, tedy **nebude takový blázen**, aby posílal synáčkovi peníze na flámování. **Nadul jsem se uraženě, patrně ze špatného svědomí; já mu ukážu, že se užívím sám.***“ (K. Čapek) (PMČ, 2003, s. 774)

Idiomů použil ve svém románu Saturnin také Zdeněk Jirotka. Postavě tety Kateřiny vkládal do úst přísloví a pořekadla. Saturnin její mluvu paroduje:

„(Saturnin) *přál mi dobrého jitra a pravil, že **ranní ptáče dál doskáče, mladí ležáci, staří žebráci**, a oznámil mi, že venku je pěkně, ale **nechval dne před večerem, nevíme dne ani hodiny a kam čert nemůže, nastrčí bábu.***“ (PMČ, 2003, s. 774)

2 PRAKTICKÁ ČÁST

2.1 Rozdělení frazémů podle sémantického hlediska

Frazémy lze rozdělit také ze sémantického hlediska. Zařazeny jsou do těchto skupin: práce, řeč, pohodlí a příjemný pocit, čas, rada, extrém, přesvědčení, nezdar, stáří-smrt-život, informovanost, pravda, zamítnutí, důležitost, zdar a úspěch, soucit, riziko, rozpaky, zlomyslnost a ostatní.

2.1.1 Frazémy vyjadřující se k práci

Práce je s člověkem spojena od nepaměti. Lidé museli pracovat v minulosti, pracují nyní a budou pracovat i v budoucnosti. Jedná se o téma, které je lidem velmi blízké. Lidé si buď stěžují, že mají práce hodně, nebo že se někdo do práce nehrne. V bakalářské práci jsem se setkala s těmito frazémy: *sedět s rukama v klíně* X to twiddle one's thumbs; *usnout na vavřínech* X to rest on one's laurels;

přiložit ruku k dílu X to put one's shoulder to the wheel/pull one's weight; *pracovat jako šroub* (pracovat jako včelička) X to work like a beaver (bobr); *mít práce nad hlavu* X to be up to one's neck/ears in work a *vyšlapat cestu* X to smooth the path.

Zatímco v českém jazyce řekneme o někom, kdo se nehrne do práce, že *sedí s rukama v klíně*, to znamená, že ruce jsou nečinné, anglický frazém vystihuje nicnedělání tím, že si někdo pohrává se svými prsty X to twiddle one's thumbs. Oba frazémy obsahují lexém označující ruku či část ruky.

Pokud se někdo přestane snažit a nevyvíjí žádné úsilí, použijeme výrazu, že *usnul na vavřínech* X to rest on one's laurels. Anglický ekvivalent je totožný.

Český frazém, který znamená někomu pomoci: *přiložit ruku k dílu* je podobný anglickému. Angličané přiloží rameno do kola X to put one's shoulder to the wheel.

V obou případech je ruka prostředek pro práci.

Za pilné zvíře považují Češi i Angličané bobra (*to work like a beaver*). Kromě bobra za pilné zvíře lze považovat také včelu (*pracovat jako včelička*).

Hodně práce vyjádříme českým idiomem: *mít práce nad hlavu*, kdežto anglický idiom znamená být v práci až po uši: *to be up to one's ears in work*. Je zajímavé, že anglické vyjádření má míru pouze po uši, ale české až nad hlavu.

Pomoci někomu k snazšímu cíli vyjádříme frazeologickou jednotkou: *vyšlapat cestu* nebo *umést někomu cestu*. V anglickém jazyce najdeme podobnost: uhladit někomu cestu (*to smooth the path*). Obě spojení mají společný prvek: cesta, která je někým připravena.

2.1.2 Frazémy vyjadřující se k příjemnému pocitu

Našla jsem frazémy, které popisují, že nám něco vyhovuje: *být jako ryba ve vodě* X *to be in one's element* (=ve svém živlu) / *be like a fish in water*; *být šitý na míru* (ušitý komu na míru) X *tailored to sb's needs* a pocit nadšení: *být nažhaven* X *to be hyped up* (vzrušený).

Ryba se cítí na souši špatně a po delší době zahyne. Jejím domovem je voda, která jí dává vše potřebné k životu. Pokud se někdo cítí příjemně a nic ho netrápí, můžeme říct, že *je jako ryba ve vodě*. Anglický frazém je stejný (*to be like a fish in water*).

Obdobný význam má idiom: *být šitý na míru* (ušitý komu na míru). Ten se shoduje s idiomem anglickým (*to be tailored to sb's needs*). V oblečení šitém na míru se totiž cítíme výborně.

Rozdílný je doslovný překlad frazému *být nažhaven*. Český idiom má nádech ohně, zapálení. V anglickém jazyce mu odpovídá frazém *to be hyped up* (vzrušený).

2.1.3 Frazémy týkající se vyjadřování

Často se vyskytují idiomy popisující situaci, kdy někdo neudrží tajemství nebo naopak sbírá odvalu něco říct. V této práci se vyskytly následující frazémy: *pustit si hubu na špacír* X *have a big mouth*; *ležet něco na srdci* X *have sth at heart* a *prát špinavé prádlo na veřejnosti* X *wash one's dirty linen/laundry in public*.

Frazémy *pustit si hubu na špacír* a *to have a big mouth* se nezdají být na první pohled podobné. *Pustit si hubu na špacír* znamená nechat slova volně plynout, bez jejich rozmyšlení a říct i to, co mělo zůstat utajeno. Pokud má někdo velkou pusou, znamená to, že toho také vyřkne velké množství, tedy i to, co se nesluší.

Když nastane situace, že chceme druhému něco povědět, ale sbíráme odvalu, použijeme výrazu, že *nám něco leží na srdci*. Anglický idiom je identický (*to have something at heart*).

Pohled na naše špinavé prádlo by měl zůstat tabu pro neznámé lidi. Jedná se o něco velmi intimního. Pohled cizího člověka nás dělá zranitelné. Neměli bychom proto mluvit o intimních záležitostech na veřejnosti. Český a anglický frazém je shodný (*prát špinavé prádlo na veřejnosti-to wash one's dirty linen in public*).

2.1.4 Frazémy vyjadřující se k času

Většinou popisují rychlost nějaké aktivity, časovou tíseň, blízkost či vzdálenost události, uplynutí od nějaké doby a schopnost nebo neschopnost orientace v dnešní době. Tyto situace zaznamenávají frazémy: *být za pět minut dvanáct X to be the high time*; *utéct jako jedna jízda na kolotoči X utéct jako voda X to pass in no time*; *chrlit jako na běžícím pásu X to bash out*; *zastavit se na skok X to drop in sometime*; *Pozdě, ale přece X better late than never*; *vypršet čas X time is up*; *uplynout hodně času X a lot of water to flow under the bridge*; *cesta na dlouhou trať X to be a long-distance race*; *být sto let za opicema X to be years behind the times*; *klepat na dveře X to be round the corner* a *nastat čas X the time comes*.

Dvanáctá hodina je významná z toho důvodu, že v tento čas chodily polednice. Udělat něco *za pět minut dvanáct*, poukazuje na to, že jsme splnili, co se očekávalo, ale podstupovali jsme riziko, že to nestihneme. Anglický idiom znamená, že je nejvyšší čas, tedy také dvanáctá hodina (*to be the high time*).

Pro malé dítě, které si rádo hraje, uteče jedna jízda na kolotoči velmi rychle (*utéct jako jedna jízda na kolotoči*). Anglický idiom vyjadřující rychlost času je ještě výstižnější. Nemůže totiž nastat kratší čas než čas žádný (*to pass in no time*).

Na běžícím pásu se produkuje zboží velmi rychle. Ke všem výrobkům je přístupováno stejně a také s odstupem. K výrobkům nemáme žádný vztah. Pokud *někdo chrlí něco jako na běžícím pásu*, nemá k věcem osobní vztah a nemá čas se zabývat jednotlivými kusy. Anglický výraz není přeložen pomocí frazému (*to bash out*).

Skok je pohybem rychlým, nezabírajícím hodně času. Pokud *se někdo zastaví na skok*, nezdrží nás dlouho. Anglický překlad tohoto idiomu zní také zaskočit (*to drop in*).

Pozdě, ale přece je obdobou anglického idiomu *better late than never*. Anglický frazém *lepší pozdě než nikdy* je téměř shodný s frazémem českým.

Jestli-že *čas vyprší*, znamená to, že už žádný není, stejně jako že čas skončil (*time is up*). Tyto výrazy nejsou zcela stejné.

Kolik času nebo vody uplyne, je těžko změřitelné a relativní. Obou výrazů: *uplynulo hodně času* a *a lot of water to flow under the bridge* užíváme při časové neurčitosti. Pod těmito frazémy si představujeme dobu dlouhou.

Podobné si jsou frazémy: *cesta na dlouhou trať* a *to be a long-distance race*. Znamenají, že dosažení vytouženého cíle bude trvat dlouho. V anglickém frazému se nejedná o cestu, ale o závod.

Staromódní člověk není orientovaný v současném světě a ve světě novinek. Můžeme použít frazeologismus, že *někdo je sto let za opicema*. Doba, kdy na Zemi žili jenom opice, je dávná. O staromódním člověku lze říci, že je nepoznamenaný současnou technologií.

Čas nebo událost, která se blíží, může být vyjádřena frazémem *klepat na dveře* a v anglickém jazyce *to be round the corner*. Člověk, který klepe na dveře, je k nám velmi blízko, stejně jako někdo za rohem. Jedná se o rozdílné, ale v obou případech výstižné spojení.

Podobné si jsou i frazémy *nastat čas* a *the time comes*. Jejich význam je příchod očekávané události. Nehraje velkou roli, zda čas přijde či nastane.

2.1.5 Frazémy vyjadřující se k radám

Lidé si navzájem radí a předávají zkušenosti. V publicistických textech jsem našla idiomy: *držet se svého kopyta* X *stick to one's knitting* a *Chytrému napověz, hloupého trkni* X a *word to the wise*.

Věnovat se něčemu, čemu rozumíme, vyjádříme anglicky jinak než česky. Čech tvrdí, že se má někdo *držet svého kopyta* (*Drž se ševče svého kopyta*), tedy něčeho, co zná a ví, co od toho čekat. Angličan se drží svého pletení (*stick to one's knitting*), tedy něčeho, co zvládá.

Chytrému napověz, hloupého trkni..., tak zní rada pro někoho, kdo se snaží někomu něco bezúspěšně vysvětlit. Lidem bystrým stačí napovědět málo, kdežto hloupějším musíme napovědět více. Anglický idiom je zkrácený. Není totožný s idiomem českým.

2.1.6 Frazémy vyjadřující se k extrémním situacím

Některé frazémy označují extrémní situaci, signalizující maximální míru jevu. Vyhledala jsem tyto frazémy: *co hrdlo ráčí X* to one's heart's content a *Peníze nebo život! X* Stand and deliver!

Chceme-li být pohostinní, nabídneme někomu, ať jí, *co hrdlo ráčí*. To znamená bez omezení vše, co vidíme a na co máme chuť. Angličan pobídne někoho, aby jedl, co ráčí srdce (*to one's heart's content*).

Uslyšíme-li výkřik: *Peníze nebo život!*, pravděpodobně nás zastraší více než *Stand and deliver!*, tedy Stůj a odevzdej! Český frazém v sobě nese více agrese. Anglický idiom zní mírněji.

2.1.7 Frazémy vyjadřující se k přesvědčení

V mnoha případech se jedná o přesvědčení vycházející ze zkušenosti, kterou jsme sami poznali. Můžeme mezi ně zařadit:

vidět na vlastní oči X to see sth with sb's own eyes; *poznat na vlastní kůži X* to have first hand experience of something nebo *jít hlavou proti zdi X* to beat one's head against a brick wall.

Někdy něčemu neuvěříme, dokud to nespatříme. To vystihuje idiom totožný v obou jazycích: *vidět na vlastní oči* a *to see sth with sb's own eyes*.

Vyjádřit zkušenost, kterou jsme zažili sami, můžeme pomocí idiomu *poznat něco na vlastní kůži*. Víme tedy přesně, co naše zkušenost obnášela. Angličané vyjadřují podobnou zkušenost idiomem *to have first hand experience of something* (mít informace z první ruky).

Jít hlavou proti zdi a *to beat one's head against a brick wall* je bolestivé. Přestože je jasné, že hlavou zeď neprorazíme, ani když s ní budeme o zeď bušit, mnohá úsilí se k tomu dají přirovnat. Ve většině takových případů musíme překonávat obtížné překážky.

2.1.8 Frazémy vyjadřující se k nezdaru

K četným frazémům patří špatná finanční situace nebo zavržení či selhání nějakého plánu. Neobvyklý není ani neúspěch. Do této skupiny lze zařadit: *mít hubené roky X* to be lean years; *nechat si zajít chuť X* to lose my appetite; *uzavřít začarovaný kruh X* to be caught in a vicious circle; *uronit slzu X* to drop a tear; *spolknout nepřijemnost X* to swallow a bitter pill; *sáhnout hluboko do kapsy X* to dig deep (into one's pockets); *lehnout popelem*

X to be razed to the ground; jít z kopce (nedařit se) *X to go downhill; skutek utek X to be all talk and no action a smést* (návrh) *X to brush off.*

Mít hubené roky a to be lean years znamená mít období, kdy si nevyděláváme hodně peněz, je neúroda nebo když se nám nedaří. Idiom je narážka na sedmiletý hladomor v Egyptě. Vychází z Bible, z první knihy Mojžíšovy. Idiomy jsou shodné.

Po zjištění něčeho nepříjemného ztratíme chuť v něčem pokračovat. Český idiom *nechat si zajít chuť* je velmi podobný anglickému (*to lose somebody's appetite*).

Uzavřít začarovaný kruh znamená ocitnout se v neřešitelné situaci a nenajít východisko pro složitost problému. U anglického idiomu dominuje trpný rod-jsmo chyceni v začarovaném kruhu (*to be caught in a vicious circle*). Oba frazémy používají předmětu kruh.

Podobnost nalezneme i u idiomu *uronit slzu X to drop a tear*.

Překonat a přenést se přes negativní zážitek lze vyjádřit frazémem *spolknout nepříjemnost X to swallow a bitter pill*. Oba jazyky používají slova spolknout. Polknutí je proces, kdy se sousto stává minulostí, stejně jako nepříjemnost, s kterou jsme se museli smířit.

Sáhneme-li hluboko do kapsy, znamená to, že musíme peníze hledat, tedy, že jich nemáme mnoho. Anglický jazyk použije frazému *to dig deep (into one's pockets) X* prověřit kapsy. Pokud kapsy prověřujeme, vyvstává otázka, jestli v nich vůbec nějaké peníze jsou. Český frazém působí, že dotyčný sice peněz nemá hodně, ale má je.

Město, které *lehlo popelem*, je zdevastované. Význam může být přenesený. Stejná situace nastane pro město, pokud je vyhlazeno (*to be razed to the ground*). V obou případech došlo ke zničení.

Směr dolů se obecně považuje za neúspěch. *Jít z kopce* vyjadřuje nezdár či útlum. Totožný je anglický frazém *to go downhill*.

Nedodržet slib či plán lze říci pomocí idiomu *skutek utek*. Český idiom je navíc umocněn rýmem. Mnoho slov a žádný čin má v názvu anglický idiom (*to be all talk and no action*).

Smetáčkem zameteme nepotřebnou špínu, stejně tak někdo může smést náš návrh. Anglický a český idiom je shodný: *smést (návrh) a to brush off*.

2.1.9 Frazémy vyjadřující se ke stáří, smrti a životu

Jejím použitím někdy dojde ke zjemnění výrazu neutrálního. Do této skupiny můžeme zařadit: *Komu zvoní hrana X For whom the bell tolls; na stará kolena X in one's old age;*

vdechnout život X to vitalize; *udržovat koho při životě X* to keep sb alive a *upadnout do bezvědomí X* to suffer a blackout.

Hrana, neboli umíráček, se rozezná, když někdo umře. Idiomy *někomu zvoní hrana* a *the bell tolls for somebody* jsou podobné.

Staří lidé mají i stará kolena. Abychom se vyhnuli uvedení konkrétního věku ve stáří, opíšeme ho frazémem *udělat něco na stará kolena*. Anglický idiom je českému podobný: ve starém věku (*in one's old age*).

Obnovit někomu život je složité. Za žijícího člověka se považuje ten, kdo dýchá. Pokud někomu *vdechneme život*, oživíme ho. Anglický výraz není přeložen pomocí frazému (*to vitalize*).

Přestože něčí orgány nemusí fungovat, můžeme nemocného *udržovat při životě* uměle. Anglický idiom vyjadřuje udržovat někoho naživu (*to keep sb alive*). Jejich význam je téměř totožný.

Upadnout do bezvědomí zní jemněji než trpět výpadkem vědomí (*to suffer a blackout*). Český frazém v nás může vyvolat představu, že nemocný spadl na zem. Upadnout do nějakého stavu je zvláštní spojení. Na druhou stranu trpět výpadkem vědomí je také nelogické, protože dotyčný si během ztráty vědomí nic nepamatuje, tedy ani netrpí. Frazémy jsou poměrně rozdílné.

2.1.10 Frazémy vyjadřující se k informovanosti

Pokud neznáme význam frazémů, těžko si domyslíme, co se myslí například frazémem: *být v obraze X* to know the time of day. Další frazémy jsou už lépe pochopitelné: *vědět, o čem je řeč X* to see how the land lies, *není divu X* no wonder a *Nic nového pod sluncem X* It is nothing new under the sun.

O člověku, který se informuje o novinkách a nové věci mu nejsou cizí, řekneme, že *je v obraze*, tedy vidí, co se kolem děje a scénu - obraz zná. Odlišný je anglický idiom *to know the time of day X* vědět čas dne. Anglický idiom se zdá být přesnější.

Pokud je nám nějaké téma blízké a máme o něm dostatečné informace, dokážeme se zapojit do konverzace kdykoliv, *víme totiž, o čem je řeč*. Tajemnější je anglický idiom *to see how the land lies* (vědět, jak věci fungují). Tyto frazémy jsou naprosto rozdílné.

Za div se pokládá něco neobvyklého, zvláštního. Ostatní věci jsou obvyklé, tedy nejsou žádným divem. Tak to cítí Češi i Angličané, kteří používají stejného idiomu *není divu X* no wonder.

Shodné jsou frazémy *Nic nového pod sluncem X It is nothing new under the sun*. Frazémy označují situace a informace běžné nebo staré.

2.1.11 Frazémy vyjadřující se k jednání, které odhaluje pravdu

V této práci se objevují tyto: *otevřít někomu oči X to open somebody's eyes; O tom není žádná řeč X Mum's the word!*, *přiznat barvu X to come clean; nechat se napálit X to fall into the trap* a *skočit na aprílový vtíp X to fall for an April Fool joke*.

O někom, kdo nechce vidět pravdu a žije ve svých představách, můžeme říct, že má zavřené oči. Jejich otevřením dosáhneme toho, že dotyčný začne uvažovat rozumně. Český a anglický frazém se shoduje: *otevřít někomu oči X to open somebody's eyes*.

Odhalit pravdu vyjádříme v českém a anglickém jazyce rozdílně. Český frazém zní *přiznat barvu*, zatímco anglický *to come clean*, očistit se. Významy obou frazémů nejsou na první pohled zřejmé.

Spadnout do pasti znamená být chycen někým, kdo na nás past připravil (*to fall into the trap*). Český mu odpovídá idiom *nechat se napálit*. Idiomy se významově neshodují.

Podobnými frazémy jsou *skočit na aprílový vtíp X to fall for an April Fool joke*. Oba zahrnují pohybové sloveso.

2.1.12 Frazémy vyjadřující se k zamítnutí a negativnímu důsledku

Mezi idiomy vztahující se k této tématice řadíme: *tvrdě narazit X to meet with opposition; stát mříž (slepá ulička) X to be a blind alley; být na černé listině X to be on the blacklist; dát sbohem X to bid somebody farewell; smést ze stolu (smést návrh) X to brush off; ležet v troskách X to lie in ruins; se zlou se potázat X to be sent away with a flea in one's ear* a *pohlížet spatra X to look down on somebody*.

Rozdílné jsou idiomy *tvrdě narazit X to meet with opposition*. Tvrdý náraz znamená, že cesta k cíli není jednoduchá. Idiomy si jsou do jisté míry podobné.

Přes mříž či slepou uličku se nedostaneme. Český a anglický frazém je totožný: *stojí mříž (slepá ulička) X to be a blind alley*.

Černá barva je symbolem neštěstí, smrti a zastrašení. Lidé, kteří se *ocitnou na černé listině X to be on the blacklist*, by si měli dávat pozor, protože jsou sledováni a hrozí jim nebezpečí. Idiomy jsou totožné.

Velmi podobné si jsou frazémy znamenající rozloučit se s někým: *dát sbohem X to bid somebody farewell*. V současné době je cítíme jako zastaralé.

Stejná slova obsahuje frazém týkající se nezdaru: *ležet v troskách X to lie in ruins*.

Objekt, který leží v troskách, nefunguje a bude trvat delší dobu ho obnovit.

Následující idiomy vyžadují dávku fantazie. Naprosto rozdílné jsou idiomy *to be sent away with a flea in one's ear* (být poslán pryč s blechou v uchu). Jemu odpovídající český frazém *se zlou se potázat* je odlišný. Tento frazém je elidovaný (potázat se se zlou odpovědí). Mohlo by se zdát, že se někdo potázal například se zlou ženou.

Opovrhovat někým lze vyjádřit různými způsoby. V obou jazycích se objevuje pohled směrem dolů: *pohlížet spatra X to look down on somebody*. Idiomy jsou si velmi podobné.

2.1.12 Frazémy vyjadřující se k důležitosti nějaké situace

Označují, jaký význam a sílu nějaký čin má. Často začleňují slovo hra, hrát: *hrát druhé housle X to play second fiddle*; *vstoupit do hry X to come into play* a *hrát roli X to play a role*. Dva frazémy značí nedůležitost: *nestát za řeč X not to be worthwhile* a *nechat něco plavat X to throw something overboard*. Naopak sílu vyjadřují idiomy: *mít pod palcem X to be under somebody's thumb*; *ať se děje cokoli X come what may*; *mít velkou váhu X give something weight* a *stát za něco X to be worth it*.

Naprostou shodu vidíme ve frazémeh: *hrát druhé housle X to play second fiddle*. Idiom znamená, že nejsme pro daný úkol důležití.

Totožné jsou i následující idiomy: *vstoupit do hry X to come into play*. Jejich význam je, že rozhodování je ovlivněno novou informací.

Podobným frazémem je: *hrát roli X to play a role*, které se navzájem shodují. Znamenají mít důležitost.

Idiom *nestát za řeč* a *not to be worthwhile* jsou si podobné. Pokud něco nestojí za řeč, znamená to, že to není důležité.

Nechat něco plavat znamená nezabývat se nepodstatnými věcmi. Proud je odnese a my se jimi už nemusíme zabývat. Podobný je frazém *to throw something overboard X hodit něco přes palubu*. Následek je stejný.

Ovládat někoho, mít nad někým moc vyjádříme frazologicky: *mít pod palcem X to be under somebody's thumb*. Frazémy se shodují.

Frazém *ať se děje cokoli X come what may* se užívá pro situaci, která nastane za jakýchkoliv podmínek. Anglický idiom je podobný-ať se stane cokoli.

Mít velkou váhu a *dát něčemu váhu* (*to give something weight*) jsou obdobné idiomy.

Váha znamená sílu a důležitost.

Důležitost lze vyjádřit též frazémou *stát za něco X to be worth it* (být hodnotný). Anglický frazém má nádech finančního ohodnocení, zatímco český je více abstraktní. Idiomy nejsou úplně stejné, ale jsou si velmi podobné.

2.1.13 Frazémy vyjadřující povzbuzení, dodání odvahy

Patří mezi ně: *zlomit vaz X to break a leg*; *držet někomu palce X to keep one's fingers crossed for somebody*. Značí zdar, naději, úspěch a také souhlas:

mnout si ruce X to rub one's hand; *dvě želízka v ohni X two irons in the fire*; *vyzrát na koho X to get the better of somebody*; *vypálit někomu rybník X to steel a march on sb* a *být jiná káva X to be a different cup of tea*.

Dodat kuráž můžeme přáním *Zlom vaz!* Samozřejmě ho nemyslíme vážně. Anglický idiom je podobný. Místo zlomení vazy se přeje zlomení nohy (*Break a leg!*). Je pozoruhodné, jak v obou jazycích dochází k vyjádření kuráže přes idiom vyjadřující lámání částí těla.

Dalším gestem, které by nás mělo povzbudit je *držet někomu palce X to keep one's fingers crossed for somebody*. V obou případech se setkáme s frazémem obsahujícím výraz prsty. V českém idiomu se jedná o palce, které držíme a v anglickém křížíme prsty. Tyto idiomy mají také fyzickou podobu. Nemohou být tedy zaměněny.

Shodnými idiomy jsou *mnout si ruce* a *to rub one's hand*. Opět se nejedná pouze o slovní sdělení, ale tento idiom vychází ze skutečného gesta. Značí zdar, úspěch a radost.

Připraveno něco k dokončení

Železo v ohni je připraveno k dalšímu zpracování. Tento stav vyjadřuje idiom *mít (dvě) želízka v ohni X to have two irons in the fire*. Český a anglický idiom se shodují. Do úspěšných lidí můžeme vložit naději.

Rozdíl najdeme v idiomech *vyzrát na koho* a *to get the better of somebody*. Význam obou frazémů znamená získat pro sebe to nejlepší nebo použít rozum v náš prospěch.

Jednat první a zrealizovat něčí plán jako první lze frazeologicky vyjádřit takto: *vypálit někomu rybník X to steel a march on sb* (ukrাদnout někomu hranice). Oba činy jsou těžko proveditelné. Frazémy nemají žádnou shodu.

Preference čaje nad kávou je v Anglii zřejmá. Není divu, že se vyskytují i frazémy s touto tematikou: *být jiná káva X to be a different cup of tea*. Chuť čaje i kávy podléhá osobnímu přání.

2.1.14 Frazémy vyjadřující se k rozhodnutí a činu

Také ukazují vůli jednat a ochotu řešit problémy. Patří k nim idiomy: *zatočit s něčím X to crack down on sb*; *zavolat si někoho na kobereček X to be carpeted*; *prásknout bičem X to crack the whip*; *praštit s něčím X to quit somebody's job*; *postavit se na vlastní nohy X to cut loose*; *držet půst X to fast* a *brousit si zuby na něco X to have an eye on something*.

Zbavit se něčeho nebo něco radikálně změnit je ekvivalentem pro frazém: *zatočit s něčím X to crack down on sb*. Frazémy nejsou v obou jazycích stejné.

Pozvat někoho k výše postavenému v práci a řešit s ním většinou nepříjemnou záležitost můžeme vyjádřit frazémem: *zavolat si někoho na kobereček X to be carpeted*. Frazémy jsou bez rozdílu.

Prásknout bičem X to crack the whip znamená udat povel. Idiomy jsou v obou jazycích stejné.

Pokud s něčím praštíme, tak je to většinou z vlastní vůle. *Praštit s něčím X to quit somebody's job* znamená dobrovolně něco (práci) opustit. Idiomy se liší.

Osvobodit se od vlivu někoho jiného znamená to samé jako frazém *postavit se na vlastní nohy X to cut loose*. Díky chůzi na vlastních nohách získáme pocit svobody a možnost rozhodnout se, kam půjdeme.

Rozhodnout se nejíst z vlastní vůle (většinou z náboženských důvodů) nazýváme *držet půst X to fast*. Anglický ekvivalent není frazeologický.

Když si někdo *brousí na něco zuby*, neznamená to, že si je opravdu brousí, ale že má v plánu něco získat. Ve střehu jsou také naše oči-*to have an eye on something*. Dochází k rozdílnému vyjádření v obou jazycích.

2.1.15 Frazémy vyjadřující se k soucitu

Do skupiny soucit jsem zařadila idiomy znázorňující souhlas s někým, i přesto, že toto rozhodnutí a námi nemusí sdílet všichni: *mít slitování X to take mercy on sb* a *být nakloněn X to look with favour on somebody*.

Chápat a porozumět někomu, ke komu se ostatní lidé obracejí zády, je soucit. Anglický a český idiom se podobají. *Mít slitování X to take mercy on sb* (vzít slitování) jsou od sebe významově vzdálené jen málo.

Rozdíl najdeme ve dvojici frazémů *být nakloněn* a *to look with favour on somebody*. Jejich význam je sympatizovat s někým. Zatímco Čech se naklání, Angličan se dívá na někoho s náklonností.

2.1.16 Frazémy vyjadřující se k riziku nebo k situaci, která už nastala, ale neprobíhá podle našeho očekávání

Příkladem jsou frazémy: *téct do bot X somebody's back is against the wall*, *hrát si s ohněm X to play with fire* a *dělat něco na vlastní triko X to do sth by one's own hook*.

Nepříjemný pocit, když nám teče do bot, všichni známe. Stejně nepříjemné je držet zed' zády. V obou případech se jedná o situaci, kdy se ocitáme v nouzi (*téct do bot X somebody's back is against the wall*).

Už jako malé děti jsme si nesměly hrát s ohněm, protože je nebezpečný. Tento frazém (*hrát si s ohněm X to play with fire*) tedy znamená riskovat.

Podobný jako předešlý idiom je význam frazému: *dělat něco na vlastní triko X to do sth by one's own hook* (udělat něco vlastním háčkem). Tyto idiomy znamenají, že bereme zodpovědnost za své činy. Vyjádření se v českém a anglickém jazyce liší.

2.1.17 Frazémy vyjadřující se k rozpaku nebo nepříjemné reakci

Patří do ní: *hledět jako puk X to sit looking gormless*; *podlamovat (se) kolena X to buckle*; *zabrnkat na nervy X to set one's teeth on edge*; *polít studeným potem X to be in a cold sweat*;

být vyveden z míry X to lose countenance; *vzít vítr z plachet X to take the wind out of somebody's sails* a *zatajit dech X to hold breath*.

Dívat se zmateně vyjadřuje to samé jako *hledět jako puk X to sit looking gormless* (*hloupý*). Idiomy mají podobný charakter.

Jestliže se někomu *podlomí kolena*, cítí se oslabený. Stejný smysl má v anglickém jazyce *to buckle*. Nejedná se o frazém.

Pozlobit někoho psychicky má obdobu v idiomu *zabrnkat na nervy X to set one's teeth on edge* (*skřípat zuby*). Český a anglický idiom se velmi liší.

Být politý studeným potem je horší než tím teplým. Studený pot je doprovázen nepříjemnou emocí. Idiomy jsou si navzájem podobné, ale anglický idiom znamená doslova být ve studeném potu (*to be in a cold sweat*).

Ztratit klid (*to lose countenance*) má stejný smysl jako *být vyveden z míry*. Míra tu zastupuje význam slova chování. Český frazém naznačuje, že někdo rozčilil nás, ale u anglického idiomu pocítujeme, že my jsme konatelem děje, my jsme ti, co ztratili klid. Frazémy se od sebe liší.

Plachetnice se bez větru nepohybuje. V přeneseném smyly to znamená, že někdo někomu zkazil plány. Frazémy jsou totožné: *vzít vítr z plachet X to take the wind out of somebody's sails*.

Údivem nebo strachem lze *zatajit dech*. Český frazém obsahuje přísudek tajit, to znamená, že dýcháme, ale snažíme se, aby nás nikdo neslyšel. U anglického idiomu dech držíme (*to hold breath*), tedy opravdu nedýcháme. Rozdíl mezi frazémy je minimální.

2.1.18 Frazémy vyjadřující se ke zlým úmyslům a neupřímnosti

V publicistických textech jsem našla tyto: *šlápnout na kuří oko X to step on one's toes*; *chytat do sítě X to trap* a *udělat si oko X to ingratiate oneself*.

Zranit někoho nebo se dotknout citlivého místa v rozhovoru lze frazeologicky vyjádřit jako *šlápnout na kuří oko X to step on one's toes*. Oba frazémy vycházejí z bolesti chodidel.

Stejně jako ryby mohou *být chyceny do sítě*, mohou se do ní chytit i lidé. Anglický protějšek není frazeologický (*to trap*).

Dělat se pro ostatní lepší než ve skutečnosti vyjádříme pomocí frazému *udělat si oko X to ingratiate oneself*. Anglický výraz není vyjádřen frazeologicky.

2.1.19 Ostatní frazémy

Ostatní frazémy se významově nehodí do žádné z výše uvedených skupin. Jsou proto zpracovány samostatně. Patří mezi ně: *být ostrý jako břitva X to be razor-sharp*; *kráska a zvíře X Beauty and the Beast*; *mít něco za babku X to get sth for a giveaway price*; *mít kostlivce ve skříni X to have a skeleton in the cupboard*; *honit se hlavou X to be on somebody's mind*; *vzít na mušku X to keep a sharp eye on sth*; *praskat ve švech X to be bursting at the seams*; *být zmrazené X to freeze on sth*; *jít si po svých X to go about one's business* a *bolet jako čert X to hurt like hell*.

Být ostrý jako břitva znamená, že je něco opravdu velmi ostré. Anglický frazém používá jako míru ostrosti také břitvu- *to be razor-sharp*. Vyjádření v obou jazycích stejné.

Shodný je frazém *Kráska a zvíře*, který označuje pár, kdy žena je hezká a muž ošklivý. Anglický frazém je stejný jako český (*Beauty and the Beast*).

Mít něco za babku znamená za nízkou cenu. Anglický frazém slovo *babka* nepoužívá. V anglickém frazému se používá slovo *song* (píseň) a nebo *price*, která se rovná nulové hodnotě (*to get sth for a giveaway price*).

Pokud *má někdo kostlivce ve skříni*, znamená to, že něco tají. Anglický frazém (*to have a skeleton in the cupboard*) se shoduje s českým.

Idiomem *honit se hlavou* rozumíme myšlenkový proces. Anglickým ekvivalentem je frazém *to be on somebody's mind*. Český idiom obsahuje sloveso pohybu, zatímco anglický idiom sloveso statické.

Vzít na mušku označuje výraz pro soustředění se na něco. Odpovídá mu frazém *to keep a sharp eye on sth*. Frazémy jsou rozdílné. Oba sice dávají důraz na bystrý pohled, ale prostředky pro soustředění jsou různé.

Totožné jsou frazémy *praskat ve švech* a *to be bursting at the seams*.

Pokud jsou *ceny zmrazené*, nerostou ani neklesají. Slovo *mrznout se* pro danou situaci použije také v anglické variantě, která není frazeologická (*to freeze on sth*).

Jít si po svých vyjadřuje, že se nemáme zabývat cizími záležitostmi. Tomuto frazému odpovídá idiom *to go about one's business* (jít si po své práci). Český frazém nenaznačuje, že by si měl dotyčný hledět své práce, ale obecně sám sebe.

Pokud něco *bolí jako čert*, tak to opravdu bolí. S peklem je spojen i anglický frazém *to hurt like hell*. V pekle je čertů více, znamená to tedy, že anglický frazém vyjadřuje větší bolest?

2.2 Frazémy podle podobnosti

Frazémy byly shromažďované na základě publicistických textů, jak v tištěné, tak i elektronické podobě. Největší zastoupení měla následující periodika: Týden, Metro, MF DNES a Instinkt. Anglické frazémy byly vyhledány v publicistických textech BBC. Idiomy popisují výskyt v současných periodikách, převážně z první poloviny roku 2010. Frazémy vyhledané v BBC pokrývají širší časové období. Idiomy jsou zpracovány podle míry podobnosti. Významem se shodují, ale způsob vyjádření nebývá vždy stejný.

2.2.1 Idioms, které mají stejný význam i způsob vyjádření:

usnout na vavřínech X to rest on one's laurels

pracovat jako šroub (pracovat jako včelička) *X* to work like a beaver (bobr)

být jako ryba ve vodě X to be in one's element (=ve svém živlu) / be like a fish in water

být šitý na míru (ušitý komu na míru) *X* tailored to sb's needs

ležet něco na srdci X have sth at heart

prát špinavé prádlo na veřejnosti X wash one's dirty linen/laundry in public

jít s dobou X to move with the times/keep up with the times

zastavit se na skok X to drop in sometime

vidět na vlastní oči X to see sth with sb's own eyes

uronit slzu X to drop a tear

jít z kopce (nedařit se) *X* to go downhill

udržovat koho při životě X to keep sb alive

není divu X no wonder

Nic nového pod sluncem X It is nothing new under the sun

otevřít někomu oči X to open somebody's eyes

skočit na aprílový vtíp X to fall for an April Fool joke

být na černé listině X to be on the blacklist

ležet v troskách X to lie in ruins

pohlížet spatra X to look down on somebody

hrát druhé housle X to play second fiddle

vstoupit do hry X to come into play

hrát roli X to play a role

mít pod palcem X to be under somebody's thumb

stát za něco X to be worth it

mnout si ruce X to rub one's hand

dvě želízka v ohni X two irons in the fire

prásknout bičem X to crack the whip

držet půst X to fast

hrát si s ohněm X to play with fire

podlamovat (se) kolena X to buckle
vzít vítr z plachet X to take the wind out of somebody's sails
kráska a zvíře X Beauty and the Beast;
mít kostlivce ve skříni X to have a skeleton in the cupboard
být ostrý jako břitva X to be razor - sharp
praskat ve švech X to be bursting at the seams
být zmrazené X to freeze on sth

2.2.2 Idioms, které mají stejný význam, ale způsob vyjádření není zcela totožný:

sedět s rukama v klíně X to twiddle one's thumbs
přiložit ruku k dílu X to put one's shoulder to the wheel/pull one's weight
vyšlapat cestu X to smooth the path
být nažhaven X to be hyped up (vzrušený)
pustit si hubu na špacír X have a big mouth
Pozdě, ale přece X better late than never
cesta na dlouhou trať X to be a long-distance race
nastat čas X the time comes
Chytrému napověz, hloupého trkni X a word to the wise
poznat na vlastní kůži X to have first hand experience of something
jít hlavou proti zdi X to beat one's head against a brick wall
mít hubené roky X to be lean years
nechat si zajít chuť X to lose my appetite
uzavřít začarovaný kruh X to be caught in a vicious circle
spolknout nepříjemnost X to swallow a bitter pill
sáhnout hluboko do kapsy X to dig deep (into one's pockets)
skutek utek X to be all talk and no action
smést (návrh) X to brush off
Komu zvoní hrana X For whom the bell tolls
na stará kolena X in one's old age
vdechnout život X to vitalize
tvrdě narazit X to meet with opposition

stát mříž (slepá ulička) *X* to be a blind alley
dát sbohem *X* to bid somebody farewell
smést ze stolu (smést návrh) *X* to brush off
nestát za řeč *X* not to be worthwhile
ať se děje cokoli *X* come what may
mít velkou váhu *X* give something weight
vyzrát na koho *X* to get the better of somebody
zavolat si někoho na kobereček *X* to be carpeted
mít slitování *X* to take mercy on sb
polít studeným potem *X* to be in a cold sweat
být vyveden z míry *X* to lose countenance
zatajit dech *X* to hold breath
chytat do sítě *X* to trap
udělat si oko *X* to ingratiate oneself
mít něco za babku *X* to get sth for a giveaway price
honit se hlavou *X* to be on somebody's mind
bolet jako čert *X* to hurt like hell

2.2.3 Idioms, které mají stejný význam, ale jiný způsob vyjádření:

mít práce nad hlavu *X* to be up to one's neck/ears in work
být za pět minut dvanáct *X* to be the high time
utéct jako jedna jízda na kolotoči *X* utéct jako voda *X* to pass in no time
chrlit jako na běžícím pásu *X* to bash out
vypršet čas *X* time is up
uplynout hodně času *X* a lot of water to flow under the bridge
být sto let za opicema *X* to be years behind the times
klepat na dveře *X* to be round the corner
držet se svého kopyta *X* stick to one's knitting
co hrdlo ráčí *X* to one's heart's content
Peníze nebo život! *X* Stand and deliver!
lehnout popelem *X* to be razed to the ground
upadnout do bezvědomí *X* to suffer a blackout

být v obraze X to know the time of day
vědět, o čem je řeč X to see how the land lies
přiznat barvu X to come clean
nechat se napálit X to fall into the trap
se zlou se potázat X to be sent away with a flea in one's ear
nechat něco plavat X to throw something overboard
zlomit vaz X to break a leg
držet někomu palce X to keep one's fingers crossed for somebody
vypálit někomu rybník X to steel a march on sb
být jiná káva X to be a different cup of tea
zatočit s něčím X to crack down on sb
praštit s něčím X to quit somebody's job
postavit se na vlastní nohy X to cut loose
brousit si zuby na něco X to have an eye on something
být nakloněn X to look with favour on somebody
téct do bot X somebody's back is against the wall
dělat něco na vlastní triko X to do sth by one's own hook
hledět jako puk X to sit looking gormless
zabrnkat na nervy X to set one's teeth on edge
šlápnout na kuří oko X to step on one's toes
vzít na mušku X to keep a sharp eye on sth
jít si po svých X to go about one's business

2.3 Seznam frazémů

Noviny: Metro, 5.2.2010

Nadpis:

Vancouver: naši jsou nažhavení

Být nažhaven-to be hyped up (vzrušený)

X

BBC článek: Lightning Jack, 14.8.2004

http://www.bbc.co.uk/cambridgeshire/blast/articles/lightning_jack_interview.shtml

After interviewing the band 'After4', I was really hyped up to interview more.

Nadpis:

Zvěř drží hladovku

Držet půst-to fast

X

BBC news:

http://www.bbc.co.uk/schools/religion/islam/ramadan_questions.shtml

Children, the sick, the elderly, the mentally handicapped, and anyone who would be putting their health at serious risk by fasting are not obliged to do so during Ramadan.

Hry ve Vancouveru už klepou na dveře

Klepat na dveře-To be round the corner

X

BBC článek: Bahrain GP qualifying as it happened, 13.3.2010

http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/motorsport/formula_one/8564532.stm

The season has been round the corner for what seems an eternity and now it's here I'm stuck at work with no clue of how things are going to pan out!!!

Nadpis:

Ledový příkrov je ostrý jako sklo.

Být ostrý jako břitva-to be as sharp as a razor, razor-sharp

X

BBC: http://www.bbc.co.uk/sn/prehistoric_life/dinosaurs/chronology/75mya1.shtml

Článek: The giant claw - the Mongolian desert of the Late Cretaceous

The most lethal of all these weapons was a set of razor-sharp claws on *Velociraptor's* hands and feet, including an enlarged second toe claw that was used to rip at the flesh of unsuspecting animals.

Reklama:

Přišel čas zkusit Mac.

Nastat čas-the time comes

X

BBC článek: I opened my school's wind turbine, 24.2.2010

http://news.bbc.co.uk/cbbcnews/hi/newsid_8520000/newsid_8528600/8528661.stm

When the time came to switch on the wind turbine, I was lucky enough to be chosen to cut the ribbon to declare the wind turbine open.

Článek: Vražda v nemocnici:

Žena muži na pokoji jednotky intenzivní péče vytáhla z ruky kanylu, která ho držela při životě a uprchla.

Udržovat koho při životě-to keep sb alive

X

BBC článek: Baby in right-to-life battle dies, 21.3.2009

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/7956845.stm

A seriously ill baby, whose parents lost a court battle to keep him alive on a ventilator, has died.

Reklama:

Jak rychle vyzrát na obtíže močových cest

Vyzrát na koho-to get the better of somebody

X

BBC článek: Animal noises in the classroom, 16.4.2004

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/education/3632137.stm

"The constant struggle to cope got the better of me," he said.

Článek stejného nadpisu:

Na nich má svá velká želízka v ohni i česká výprava.

Mít dvě želízka v ohni-to have two irons in the fire

X

BBC článek: Quinn in striker search, 20.10.2003

<http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/football/teams/a/aldershot/3208036.stm>

"I'll keep trying. I've got one or two irons in the fire and I'm just waiting to see whether that will come off."

Držme tedy našim sportovcům palce!

Držet někomu palce-to keep one's fingers crossed for somebody

X

BBC článek: Coronation Tap in music finals, 23.3.2009

http://news.bbc.co.uk/local/bristol/hi/people_and_places/newsid_7959000/7959612.stm

Jan, the landlady at the Coronation Tap, is excited about the ceremony in London and is keeping her fingers crossed for a win.

Velko soupeřku mají ale v české reprezentantce Martině Sáblíkové, která jim může vypálit rybník především na tratích 3000 a 5000 metrů.

Vypálit někomu rybník-To steel a march on sb (march=pochod, demonstrace, pomezí, hranice)

X

BBC článek: Sony shares enjoy investor boost, 9.1. 2007

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/6244133.stm>

Nintendo stole a march on Sony by launching its Wii game machine in Europe last month, but analysts believe that Playstation 3 sales could eventually catch up.

Zuby na medaili ve Vancouveru si brouší sjezdař Ondřej Bank.

Brousit si zuby na něco-to have an eye on something

X

BBC článek: Winterburn ends Hammers' wait, 18.11.2000

http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/football/eng_prem/1028687.stm

It earned Harry Redknapp's side a thoroughly-deserved away win against hosts who perhaps had an eye on next week's Champions League clash with Real Madrid.

Článek: Jiří Raška vzpomíná na „svou“ olympiádu

Takže když mě volali, že mám jít na vyhlášení výsledků za mistrovství světa, hleděl jsem jako puk.

Hledět jako puk-to sit looking gormless (jako hloupý)

X

BBC článek: A student's life, 2.4.2010

http://www.bbc.co.uk/wales/northwest/sites/bangor_life/pages/student_sam3.shtml

Two weeks later they're turfing you out and taking pictures of you looking gormless in a pair of curtains, with a bit of cardboard on your head.

Časopis Instinkt 18.října 2007

Titulní strana-nadpis:

Kráska a Paroubek (pod ním obrázek Petry Kováčové)

Kráska a zvíře-Beauty and the Beast

X

BBC článek: Range Rover: Beauty or beast? 16.5.2005

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/4550751.stm>

Is the Range Rover an object of beauty or a dangerous beast?

Dopisy diváků:

A jak se říká: chytrému napověz, hloupého trkni, tak kupodivu u mě fungovalo pouhé napovězení.

Chytrému napověz, hloupého trkni -A word to the wise (a word to the wise is all)

X

BBC článek: Last.fm to charge for streaming, 25.3.2009

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/technology/7963812.stm>

A word of the wise: if this charge ever comes to the UK, I'll be ditching my subscription immediately.

Článek: Myslí to upřímně:

Návod, jak najít hejla, který vám za babku prodá podíl v perspektivní firmě, je k nezaplacení.

Mít něco za babku-to get sth at giveaway price/ for a song /dirt chep

X

BBC článek: Malawi's footballers to unite, 6.11.2003

<http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/football/africa/3247753.stm>

Suleman, who owns league side Sammy's United, said it is frustrating when a player who has many years of training is sold at a giveaway price.

Článek: Brak

Australští lékaři zachránili život italskému turistovi, který vypil NEMRZNOUCÍ SMĚS a upadl do kómatu.

Upadnout do bezvědomí-To suffer a blackout

X

BBC článek: Man dies after blackout in car, 1.3.2004

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/england/3521759.stm

A man has died after falling from a car when he suffered a blackout.

Článek: Postřeh Jana Lipolda:

Celá ta povedená reklama-doufám, že ji znáte-by možná nestála za řeč. Vždyť dutých slov a vět (prosím, co je to rozumná cena?) si dopřáváme dnes a denně co hrdlo ráčí, ať už jako jejich autoři, nebo jako jejich čtenáři a posluchači.

Nestát za řeč-not to be worthwhile

X

BBC článek: A Stitch in Time, 2.4.2010

http://www.bbc.co.uk/northernireland/learning/getwritingni/sh_ic_stitch.shtml

The neighbours decided it wouldn't be worthwhile holding a glass to the wall.

Co hrdlo ráčí-to one's heart's content

X

BBC článek: Meet the Mickelsons, 26.9.2002

http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/golf/ryder_cup/2283319.stm

As it happened, Phil Snr was happy to chat while his wife Mary shopped to her heart's content in the Ryder Cup's official merchandise store.

Rozhovor s Petrou Kováčovou:

Neřekla bych, jen někdy řekne, že mi to sluší, ale není takový ten lichotník, který chválí pětkrát denně a potom skutek utek.

Skutek utek-To be all talk and no action

X

BBC článek: Cameron's green ideas under fire, 6.4.2006

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/4880450.stm

"I think from the point of view of the Conservative party pursuing the green line is all talk and no action at the moment," she told the programme.

Nadpis:

Pánský striptýz na vlastní oči

Vidět něco na vlastní oči-To see sth with sb's own eyes

X

BBC článek: Voices from the Caucasus conflict, 29.8.2008

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/7586438.stm>

I saw with my own eyes two people, a father and a son, killed by a bomb.

Článek:

I já sama jsem doufala, že ač jsou mi svalovci, co napůl bydlí v solárku, spíčk k smíchu, než že by se mi z nich podlamovala kolena, užiju si alespoň jejich show.

Podlamovat (se) kolena-to buckle

Článek: Praha 2016:humbuk kolem loga

Že by tedy komise smetla ze stolu návrhy Najbrta a Šejdla a zakázku dala bez soutěže Eduardu Kaubovi?

Smést ze stolu-(smést návrh)-to brush off

Článek: Češi, geniální burani z Východu

Rakušanům se proto ani nelze divit, že někteří pohlížejí i dnes na Čechy trochu spatra.

Pohlížet spatra-to look down on somebody

X

BBC článek: 'I was paralysed in a car crash', 4.5.2006

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/northern_ireland/4972174.stm

They look down on you and they speak to you like a child.

Západní země prošly touto fází po druhé světové válce, tedy už dost dávno, a lidé dnes pospávají na vavřínech.

Usnout na vavřínech-To rest on one's laurels (vavřín)

X

BBC článek: John Caudwell- The secret of success, 7.7.2003

http://www.bbc.co.uk/insideout/westmidlands/series3/john_caudwell.shtml

But John is not content to rest on his laurels.

Rozhovor s Jabubem Prachařem:

Co nového máte ve skříni?

Napadá mě říct kostlivce, ale to by bylo opravdu nevkusné.

Mít kostlivce ve skříni-to have a skeleton in the cupboard

X

BBC článek: China space success: Yazhuo Ye, 17.10.2005

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/4348736.stm>

As the Chinese saying goes: every family has a "skeleton in the cupboard".

Článek: Od kolečka k laseru:

Dnes ale i myším s kuličkou pomalu zvoní hrana.

Komu zvoní hrana-For whom the bell tolls

X

BBC nadpis: Bell Tolls For DiCaprio?

27.5.2005,

http://www.bbc.co.uk/films/2005/05/27/high_noon_may_27_2005_news_article.shtml

Článek: Guy Laliberté: Cirkusák podnikatelem

V živé paměti má ale Laliberté i svá hubenější léta, kdy coby osmnáctiletý mladík cestoval po Evropě a živil se jako obyčejný pouliční kejklíř.

Mít hubené roky-to be lean years

X

BBC článek: Building the foundations of Scottish growth?, 26.1.2010

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/8479782.stm>

Mr Levack thinks there could be two more lean years ahead before things pick up in 2012.

Článek: Cirkusová deliria v Praze:

K dodatku, že zrušená představení se uskuteční v portugalském Lisabonu, museli zklamaní fanoušci spolknout ještě jednu hořkou pilulku.

Spolknout nepříjemnost-to swallow a bitter pill

X

BBC článek: How firms 'avoid' pension costs, 9.3.2010

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/8555694.stm>

He told File on 4 that administration had been a bitter pill to swallow for both his employees and himself but it had saved 400 jobs.

Článek: Cesta do divočiny plná magie:

Od Bruce Springsteena nemůžeme čekat žádné stylové kotrmelce, drží se svého kopyta-album Magic na první poslech připomíná jeho slavné Born In The U.S.A.

Držet se svého kopyta-to stick to one's knitting (pletení)

X

BBC článek: Farmer's market, 28.2.2009

http://www.bbc.co.uk/blogs/thereporters/douglasfraser/2009/02/farmers_market.html

Stick to the knitting, says Sir Tom Farmer, a veteran of three recessions.

Článek: Mírotvůrce Bryan Adams:

Kanadský zpěvák Bryan Adams patří do velké množiny muzikantů, kterým leží na srdci světový mír.

Ležet něco na srdci-to have sth at heart

X

BBC rozhovor Culture Vulture, prosinec 2002

http://www.bbc.co.uk/wales/arts/yourvideo/media/pages/nicky_delgado_01.shtml

I want to portray the fact that we are all unique, worthy of respect and have at heart a dignified desire for peace and co-existence.

A aby měl čisté svědomí, že jen neseděl s kytarou v klíně a přiložil ruku ke společnému dílu, rozhodl se uspořádat dva charitativní koncerty.

Sedět s rukama v klíně-to twiddle one's thumbs

X

BBC článek: Retailers find it hard to cash in on the future , 26.1.2010

The market trader selling second-hand gold jewellery is twiddling her thumbs while people crowd around the counter in Argos.

Přiložit ruku k dílu-to put one's shoulder to the wheel/pull one's weight

X

BBC článek: New plans please for India Incorporated, 14.10.2004

http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/3716736.stm

Any plan would work, only so long as everyone is ready to put their shoulder to the wheel and push India forward.

Článek: Časopis Q si cení jistoty:

Z dalších oceněných jmenujme australskou zpěvačku Kylie Minoque nebo někdejšího frontmana The Stone Roses Iana Browna. Zkrátka nic nového ani nečekaného pod sluncem.

Nic nového pod sluncem-It is nothing new under the sun.

X

BBC článek: The Abergavenny-born singer will mostly polarise opinion, 12.2.2010

<http://www.bbc.co.uk/music/reviews/dvvhf>

There's nothing new under the sun - reviewers will be citing samples from Beethoven, Chopin and Wagner next.....

Článek: José Mourinho:

Jako hráč díru do světa neudělal, ale v zákulisí mimo trávník byl jako ryba ve vodě.

Být jako ryba ve vodě-to be in one's element/ to be like a fish in water

X

BBC článek: RAF Falcons wow Norfolk audiences, 5.7.2004

http://www.bbc.co.uk/norfolk/senseofplace/rns2004_raf_falcons.shtml

"Being from Scotland, the pipers from RAF Halation Pipes & Drums playing on the landing zone really put me in my element," he added.

Status na facebooku:

Co se ti honí hlavou?

Honit se hlavou-to be on somebody's mind

X

www.facebook.com

What is on your mind?

Časopis: Týden 29.října 2007

Jde o to, v jakém kontextu zazněla zmínka o ruských vojácích z úst amerického ministra obrany Roberta Gatese, který se minulý týden na skok zastavil v Praze.

Zastavit se na skok-to drop for a chat/ jdu jen na skok-i will just nip over to them/
přijďte někdy na skok-drop in sometimes

X

BBC článek: Life in Basra, 14.1.2008

http://www.bbc.co.uk/northwesttonight/content/articles/2008/01/07/070108_basra_feature.shtml

She visits the coffee shops, the hairdresser and also drops in for a chat with the unit's Padre who offers spiritual help in such tough conditions.

Evidentní je, že premiér Topolánek v obraze moc nebyl.

Být v obraze-to know the time of day/ be up to speed

X

BBC článek: Kauto takes impressive Creek win, 2.12.2006

http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/other_sports/horse_racing/6190862.stm

He knows the time of day and he never had any doubt about it.

Další jistě ví, komu se smí a nesmí šlápnout na kuří oko.

Šlápnout na kuří oko-to step on one's toes

X

BBC článek: Innocent fan's Euro ordeal, 18.6.2004

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/3817595.stm

Kept in a room with eight or nine of the other fans, Mr Nicholls says police stepped on his toes to keep him awake.

Otevřel jste nám oči.

Otevřít někomu oči-to open somebody's eyes

X

BBC článek: A Bexley Olympics?, 23.4.2008

http://www.bbc.co.uk/london/content/articles/2008/04/23/thamesmead_sports_feature.shtml

l

A day of sport has been held in a corner of South-East London to help get young people into sport and open their eyes to new activities.

Firmy ale nerady perou své špinavé prádlo na veřejnosti.

Prát špinavé prádlo na veřejnosti-to wash one's dirty linen(prádlo)/laundry **in public**

X

BBC článek: Nepal's Maoist leadership divisions, 6.5.2005

http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/4517585.stm

The extent to which the Maoist leaders seem willing to wash their dirty linen in public is, however, something new.

Utrpěla milionové škody, když si desítka pracovníků vzala na mušku autosoučástky.

Vzít na mušku-to keep a sharp eye on

X

BBC článek: World: Americas Charge over Columbine gun, 11.5.1999

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/340672.stm>

He also urged parents to keep a sharp eye on what their children watched and to boycott violent entertainment.

Druhý navrhovaný ústupek zabrnkal na české nervy podstatně razantněji.

Zabrnkat na nervy-to set one's teeth on edge

X

BBC článek: A trove of largely forgotten delights ready for rediscovery, 15.1.2010

<http://www.bbc.co.uk/music/reviews/5qvh>

Always thought Kevin Coyne was interesting, and I remember I wanted to like him at the time but his tremulous, nasal vocals were too mannered and set my teeth on edge.

Naopak stovka neuniformovaných Rusů, kteří se někdy plíží brdskými lesy, je samozřejmě jiná káva.

Být jiná káva-to be a different cup of tea

X

BBC článek: Lack of evidence at trial blamed, 10.9.2007

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/scotland/edinburgh_and_east/6987746.stm

If there was DNA from two accused, or Sinclair, that would be a different cup of tea but there is absolutely nothing.

Článek: Výtržníků košťata do rukou

Soudci tvrdí, že mají práce až nad hlavu a že je celý systém administrativně náročný.

Mít práce nad hlavu-to be up to one's neck/ears in work

X

BBC článek: D-Day for ITV Digital, 22.4.2002

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/1943619.stm>

But analysts have warned that most of the potential buyout candidates are either doing nicely as they are, or up to their ears in their own debt problems.

Ty dnes praskají ve švech, je v nich devatenáct tisíc lidí, z nichž jen osm tisíc také pracuje.

Praskat ve švech-to burst at the seams (šev)

X

BBC článek: Birmingham Airport gets approval to expand, December 2003

<http://www.bbc.co.uk/birmingham/travel/airport-comments-page.shtml>

Manchester is the hub of the north and London is bursting at the seams, at last we may be able to fly to Australia to visit relatives from the comfort and convenience of a regional airport.

Článek: Charita a la Paroubková:

Politik si u občanů udělá oko, neprůhledná kontrola příjmů a výdajů může rodině zaručit pohodlný příjem.

Udělat si oko-to ingratiate oneself

X

BBC článek: Saddam's 'search for family bolthole' , 16.11.2002

http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/2483603.stm

Over recent years he had made huge efforts to ingratiate himself with the West and has had some success.

Pokud sami členové nechtějí „přiznat barvu“, nikdo je k tomu nemůže přinutit.

Přiznat barvu-to come clean/level with somebody

X

BBC článek: Andrew Marr interview with Ed Balls, 28.3.2010

http://news.bbc.co.uk/2/hi/programmes/andrew_marr_show/8591607.stm

Secondly, to raise national insurance is not an easy thing to do; but if the Conservatives say they aren't going to do it, they've got to come clean and tell us how.

Snahy novelizovat zákon Poslanecká sněmovna dosud vždy smetla se zdůvodněním, že není vhodné omezovat svobodu sdružování.

Smést (návrh)- to brush off

X

BBC článek: Just what is bullying? , 22.2.2010

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/magazine/8528422.stm

Yet when he tried to raise the issue, he was given the brush off.

Článek: Zavřete oči, Kubice odchází

Proč vypršel jeho čas právě teď?

Vypršet čas-time is up

X

BBC článek: The Great Debate, 23.3.2010

http://www.bbc.co.uk/blogs/thereporters/nickbryant/2010/03/the_great_debate.html

When the time was up, the government allotted him an additional five minutes, presumably in the hope that he would impale himself on his own tongue.

Rodina zůstala čtyřicet let na černé listině.

Být na černé listině-to be on the blacklist

X

BBC článek: OECD names and shames tax havens , 3.4.2009

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/7980848.stm>

Malaysian Prime Minister Najib Razak said that his country should not be on the blacklist at all.

Při odběru orgánů hraje roli každá minuta.

Hrát roli-to play a role

X

BBC článek: Voodoo religion's role in helping Haiti's quake victims, 21.2.2010

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/8517070.stm>

But Mr Breaubrun's idea that voodoo should play a leading role in helping victims of the country's worst-ever natural disaster is currently little more than a hope.

Článek: Otec nových trestů:

„Peníze nebo život!“

Peníze nebo život!-Stand and deliver!

X

BBC článek: Ospreys 49-19 Gloucester, 29.9.2006

http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/rugby_union/my_club/ospreys/5379612.stm

The Ospreys players had promised to "stand up and deliver" after their crushing defeat to Ulster last weekend, and they were certainly true to their words as they looked back to their attacking best.

Svou vysněnou IV. republiku ještě nezačali pořádně budovat- a už jejich vize leží v troskách.

Ležet v troskách-to lie in ruins

X

School head jailed for abuse, 2.2.2000

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/628786.stm

Now your career lies in ruins, your character is destroyed, your life is shattered.

Článek: Vyšla hvězda nad Itálií:

PD bude mít v italské politice velkou váhu, ale Prodiho záměr se v některých aspektech nezdařil.

Mít velkou váhu-to give something weight/place more weight on something

X

BBC článek: UK industrial output rises 0.4% in November, 13.1.2010

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/8456689.stm>

The figures give weight to the view that the UK exited recession in the fourth quarter of 2009.

Nadpis: Jak zatočit se satanskými příšerami

Zatočit s něčím-to crack down on sb

X

BBC článek: Tiger decline is 'sign of world's failure' , 15.3.2010

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/science/nature/8568035.stm>

Governments need to crack down on illegal tiger trading if the big cats are to be saved, the UN has warned.

Článek: Partajní vybíjená:

Šťouralové, kteří by tyto problémy chtěli vytahovat, se potážou se zlou.

Se zlou se potázat-to be sent off/away with a flea in one's ear / come off/ do badly

X

BBC článek: Escaping the Somalian desert, 4.9.2009

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/entertainment/8238806.stm>

Sir Elton John had already been sent packing with a flea in his ear after buying the rights to her story and sending along a screenwriter, to whom Dirie took an instant dislike.

Na vlastní kůži letos poznala například náměstkyně ministryně zdravotnictví, která otevřeně promluvila o kritické situaci kolem AIDS a apelovala na prosazení účinných reforem.

Poznat na vlastní kůži-to have first hand experience of something

X

BBC článek: 'We had to pay for IVF', 26.8.2003

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/health/3181375.stm>

We have first hand experience of the stress and the physical problems particularly a woman has to go through during treatment.

Hlouběji do kapsy budou muset sáhnou rovněž nájemníci v Kladně, Kutné Hoře nebo Hradci Králové.

Sáhnout hluboko do kapsy-to dig deep (into one's pockets)

X

BBC článek: What next for Bowyer?, 18.12.2001

http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/football/teams/1/leeds_united/1718104.stm

And now - unless Bowyer swallows his pride and digs deep into his pocket - he has played his last game for Leeds.

Mezitím bylo regulované nájemné několik let zmrazené, což definitivně pokrřivilo tuzemský trh s byty .

Zmrazit něco-to freeze sth

X

BBC článek: Tenants 'asked to forgo rent cut', 18.8.2009

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/8206310.stm

It suggests a freeze on rents instead.

Jisté je, že na nové rekordní růsty si může česká ekonomika nechat zajít chuť.

Reklama: slogan: Nemějte s ní slitování!

Nechat si zajít chuť-to lose sb's appetite / be off one's feed

X

BBC článek: Does losing push you over the edge?, 28.10.2005

<http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/football/africa/4382798.stm>

When my country loses, I lose appetite and struggle to pay attention to my girlfriend.

Mít slitování-to take mercy/pity on sb

X

BBC článek: Boat people's plea to Australia, 3.9.2001

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/1522728.stm>

We request you to take mercy on the life of 438 men, women and children.

Dejte sbohem papírovým fakturám!

Dát sbohem-to bid somebody farewell

BBC článek: Chinese New Year – Horoscopes, 12.4.2005

<http://www.bbc.co.uk/southampton/features/roots/cny2.shtml>

Only twelve came to bid him farewell and he rewarded them by naming a year after each one in the order they arrived.

Článek: Padák pro Putina, letka pro Putina:

Ten půl roku po incidentu, loni v únoru, podepsal dekret, který vdechl život obřímú aviatickému konglomerátu, největšímu v Rusku.

Vdechnout život-to vitalize

X

BBC článek: Basement Jaxx Kish Kash Review, 20.10.2003

<http://www.bbc.co.uk/music/reviews/8dn8>

Both of these were, and still are, great albums that did much to vitalize the UK dance scene with their up, shouty, carnival-style approach to house music.

Není divu, že výroba se bude orientovat na vojenská a dopravní, ale též na menší osobní letadla.

Není divu-no wonder

X

BBC článek: The spin and substance of the Indian Premier League, 30.3.2010

http://www.bbc.co.uk/blogs/thereporters/soutikbiswas/2010/03/the_spin_and_substance_of_the_indian_premier_leagu.html

No wonder IPL cheerleaders are calling it the "billion dollar baby".

Článek: Vesecká hraje o čest:

Možná je ona ta statečná, jež jde hlavou proti zdi vlastního úřadu, vlastních lidí i většinového mínění nelidovecké veřejnosti.

Jít hlavou proti zdi-beat one's head against a brick wall

X

BBC článek: Clarke not shy of Tiger, 17.7.2002

<http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/golf/2134208.stm>

But if you're worrying about what Tiger is doing every time then you're wasting your time beating your head against a brick wall.

Článek: Loutkáři osmi generací:

Více než hodina je prokletě dlouhá doba na one man show, ale v Arše uteče jako jedna jízda na kolotoči.

Utéct jako jedna jízda na kolotoči (utéct jako voda)-to pass in no time

X

BBC článek: You have all been wonderful!, 30.6.2007

<http://www.bbc.co.uk/worldservice/learningenglish/communicate/blog/student/0000009860.shtml>

A month passed in no time and it's time to say welcome to the new student blogger who will be writing blogs for the month of July.

Aby nesl dál se ctí odkaz předků, aby zlomil vaz a že ho má moc rád.

Zlomit vaz-to break a leg

X

BBC článek: Actress really does 'break a leg' , 4.5.2009

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/wales/8032756.stm

We all wish each other well saying "Break A Leg" but we didn't want Marie to actually to it.

Článek: Velké české osudy v Národním:

Od titulků „ND Havlovu hru nezíská“ již uteklo dost vody na to, abychom se na tehdejší situaci mohli se šéfem činohry Národního divadla Michalem Dočekalem podívat z odstepu.

Uplynout hodně času-a lot of water to flow under the bridge

X

BBC článek: Mellowing McGourty suits St Gall's , 25.11.2009

http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/northern_ireland/gaelic_games/8379269.stm

A lot of water has flowed under the bridge in those four years but McGourty's reflections suggest a mellowing in his character - at least when it comes to football.

Pak jsme vstoupili do hry my a zároveň prezident uvažoval o nezávislé produkci – jednání se účastnil Čestmír Kopecký.

Vstoupit do hry-to come into play/be brought into play

X

BBC článek: Just the ticket for low-carbon travel, 30.4.2008

<http://www.bbc.co.uk/bloom/actions/trainandbus.shtml>

Of course, depending on your location and journey, cost and convenience may come into play: Britain has the priciest trains in Europe.

Článek: Bestseller z Afghánistánu:

Pozdě, ale přece.

Pozdě, ale přece- Better late than never

X

BBC nadpis: Better late than never, 24.4.2001

<http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/cricket/counties/1287439.stm>

Článek: Hudební kapsář:

Pětadvacet let podle zpěváka Micka Hucknalla stačilo, autor Hudebního kapsáře je nakloněn souhlasit.

Být nakloněn-to look with favour on somebody

X

BBC článek: Military losses at home and abroad, 11.11.2009

http://www.bbc.co.uk/blogs/thereporters/markmardell/2009/11/military_losses_at_home_and_ab.html

The president did not: "No faith justifies these murderous and craven acts; no just and loving God looks upon them with favour."

Článek: Země božího zapomnění:

Pro Poláka je Čech bojácný člověk se sklonem k přizpůsobivosti, malý pragmatik, který je schopen vyjít s každým, kdo nad ním práskne bičem a druhou rukou mu podá trochu kabanosu.

Prásknout bičem-to crack the whip (bič)

X

BBC článek: Ryanair Dublin Airport jobs deal vanishes, 18.2.2010

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/8520078.stm>

Dangling the carrot of creating jobs Michael O'Leary hoped Mary Coughlan would crack the whip over Dublin Airport as well as Aer Lingus and Ryanair would get its hangar.

Článek: Sběratelské předměty na nejdelším výletě:

Dlouhý výcvik přece jen stál za to: dostat do rukou meč rytířů Jedi je snem každého kluka a jistě i mnoha dívek.

Stát za něco-to be worth it

X

BBC článek: Angry America: why an oil-man's scenario worries me, 28.3.2010

http://www.bbc.co.uk/blogs/newsnight/paulmason/2010/03/angry_america_why_an_oilmans_s.html

In this context Glenn Beck's on-screen post-mortem for the anti-healthcare bill campaign is worth watching.

Článek: Kulinářská moudrost:

Vezmou si, co potřebují, aniž to musejí mít nalajnováno, a jdou po svých.

Jít si po svých-to go about one's business

X

BBC článek: The quiet Italian makes his case, 19.3.2006

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/4822660.stm>

For someone who is trying to topple the longest serving Italian government since World War II, Romano Prodi goes about his business in a very quiet manner.

Článek: Počítače v ohrožení:

„Když v dalším e-mailu slibovali, že vystaví bílko šek za služby, které jsem vlastně ještě vůbec neposkytl, a chtěli další důvěrné údaje, tak jsem s nimi přestal komunikovat,“ říká Fikejs, který má dodnes špatný pocit z toho, jak se málem nechal napálit.

Nechat se napálit- fall into the trap/swallow the bait-návnada

X

BBC článek: Communicating with your pre-teen,

http://www.bbc.co.uk/health/physical_health/child_development/preteen_communicate.shtml

Parents often fall into the trap of using communication with pre-teens mainly to give orders or start lecturing a child about shortcomings.

Internetové útoky jsou stále častěji šité na míru specifickým regionům, jako návnada v nich figurují odkazy na důvěryhodné instituce.

Být šitý na míru—to be tailored to sb's needs

X

BBC článek: Helping the ill realise their dreams, 5.10.2005

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/health/4307900.stm>

Each trip is especially tailored to recipient's needs and dreams and funded completely through the charity.

Některé klienty Komerční banky polil loni po přihlášení do internetového bankovníctví studený pot.

Polít studeným potem-to be in a cold sweat

X

BBC článek: Desert run in a rhino suit, 4.4.2002

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/1908916.stm

I keep waking up in a cold sweat, having had nightmares about dropping bottles of water and watching them disappear beneath the sand.

Článek: Více než jen sledovat:

Není divu, že se mladí sportovní fanoušci přesouvají od pasivního sledování zápasů k těm, které mají sami pod palcem.

Mít pod palcem-to be under somebody's thumb

X

BBC článek: Americans give verdict on Obama's State of Union speech, 28.1.2010

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/8485810.stm>

The Democrats need to grow a spine and stop acting as if they are still under the thumb of a Republican.

Článek: O krůček blíže k nerušenému spánku:

Začne znovu chrápat a začarovaný kruh se uzavírá.

Uzavřít začarovaný kruh –to be caught in a vicious circle

X

BBC článek: Nairobi's taps run dry, 18.8.2000

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/886328.stm>

Nairobi appears caught in a vicious circle of water and electricity shortages.

Článek: Pozor na houpačky:

Chlapec dostal ve čtyřech letech houpačkou do hlavy a to prý způsobilo, že v osmnácti letech začal, chudáček, zabíjet jako na běžícím pásu.

Vyrábět jako na běžícím pásu- to bash out

X

BBC článek: R2: Tiger at the Open, 18.7.2003

http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/golf/the_open_2003/3077827.stm

He bashes it out to the back right fringe of the green with his second.

Časopis: Instinkt (4. března 2010)

Jiří Pernes je pravděpodobně hodný člověk, v zásadě bezúhonný vědec, který chce žít život bez konfliktů, tak nějak v dobrém přežít, at' se kolem děje, co se děje.

At' se děje cokoli-come what may

X

BBC nadpis: Afghans will vote 'come what may', 11.8.2009

http://news.bbc.co.uk/today/hi/today/newsid_8194000/8194655.stm

Rozhovor: Anna K. :

Dneska jsem si oholila hlavu a pálí to jako čert.

Bolet jako čert-to hurt like hell

X

BBC článek: No pain, no gain, 10.8.2000

<http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/olympics2000/swimming/864315.stm>

In fact it hurts like hell but I have total confidence in my coach and I know what I need to do.

Ale jakmile mě pustila ze zřetele, šlo to se mnou šupem z kopce.

Jít z kopce -go downhill/go down the tube/be on the skids

X

BBC článek: rozhovor: Tropical Health, 30.1.2007

http://www.bbc.co.uk/radio4/science/casenotes_tr_20070130.shtml

He suddenly went downhill and then eventually had a blood test and they diagnosed him with malaria in the afternoon and started oral treatment.

Pracovala celý rok jak šroub a o nemoci se dozvěděla krátce předtím, než měli celá rodina jet na dovolenou do Španělska.

Pracovat jako šroub (pracovat jako včelička)-**to work like a beaver** (bobr)

X

BBC článek: Bonfire Night in The Field, srpen 2009

http://www.bbc.co.uk/wales/southeast/sites/streetsofcardiff/pages/story_thefield.shtml

Hailey Park had broken down fences in certain locations and once we had gained access, and found a suitable tree, everyone would work like beavers taking down the overhanging branches.

Ten den si pustil hubu na špacír bulvár a vyucal si z prstu, že ji momentálně docházejí síly..

Pustit si hubu na špacír-to have a big mouth

X

BBC článek: Mississippi jury debates verdikt, 21.6.2005

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/4114872.stm>

He had a big mouth and he was talking all the time.

Článek: Zabržděná pomoc:

S dobrým úmyslem a individuální snahou pomoci tvrdě naráží.

Tvrdě narazit-to meet with opposition

X

Plans to rebuild Stockton school in park are 'possible' , 12.2.2010

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/england/tees/8512096.stm

However, the idea has been met with opposition from local residents worried about the impact on the green space.

„Na konci toho ale stojí mříž, za kterou se na nás řehtají státní úředníci a naučenou větou nám sdělují, že tam nám ta cesta končí, ale jestli chceme, tak si můžeme třeba adoptovat zvířátko v zoologické zahradě.“

Stát mříž (dostat se do slepé uličky)-to be a blind alley

X

The Field Yesterday and Today Review, 18.5.2009

<http://www.bbc.co.uk/music/reviews/2c8c>

As a template for future development Willner's approach may well be a blind alley, but it's a very seductive one.

Aby vzali úředníkům vítr z plachet, přišli z originálním nápadem, který by mohl administrativní obtíže s adopcí dětí ze zahraničí výrazně zkrátit.

Vzít vítr z plachet-to take the wind out of somebody's sails/cut the ground from sb's feet

X

BBC článek: Julie Burchill Speaks Out Shock!, 23.2.1999

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/281176.stm

Sadly for her critics, though, Burchill has found a particularly effective way of taking the wind out of their sails by happily referring to herself as a "fat, dark Eighties grande dame".

Smutek nás neopouští a víra jít dál zatím taky ne, ale to je cesta na dlouhou trať.

Cesta na dlouhou trať-to be long-distance race

X

BBC článek: Gas prices: Npower will cut gas bills by 7% , 9.3.2010

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/8557641.stm>

There are no sprinters in this race, all we have are long distance trudgers desperate to stay in the safety of the pack.

Článek: Taxikářky:

Pouze jednou ji mužský chtíč přivedl k otázce, zda s touhle prací raději nepraštit.

S něčím praštit-to quit somebody' s job

X

Doncaster Council's Tim Leader quits as chief executive, 1.2.2010

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/england/south_yorkshire/8599072.stm

I tahle zkušenost ji utvrdila v přesvědčení, že v budoucnu se postaví na vlastní nohy a po vzoru londýnské služby „ladies´taxi“ zaplní skulinu na místním trhu s přepravou.

Postavit se na vlastní nohy-cut loose

X

BBC článek: Behind the scenes, 4.7.2008

http://www.bbc.co.uk/asiannetwork/jasrao/behindthescenes_archive_20080704.shtml

It's Independence Day in America, where 232 years ago they decided to cut loose from the Kingdom of Great Britain.

Taxikaření je podle Ivany tak trochu hra s ohněm, který chce do budoucna přidusit hlavně převážením stálé klientely.

Hrát si s ohněm- to play with fire

X

BBC článek: Teen told 'don't play with fire' , 26.10.2007

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/wales/south_east/7064631.stm

“Don't play with fire again, which is what you did on two occasions,” he added

Všechno bylo tehdy nechutně sešněrované a my byli v podstatě jediní, kteří podnikali na vlastní triko.

Na vlastní triko-By one's own hook(hák)

X

BBC článek: Turkey gets back on the EU track, 24.9.2007

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/7011443.stm>

EU diplomats see these demands as Mr Sarkozy's way of getting himself off the hook of his own electoral promises to oppose Turkish EU membership, while not provoking a major EU crisis.

Článek: Johnny Cash:

Jeho dům v Tennessee, kde vznikly některé z jeho posledních nahrávek, lehl před třemi lety popel.

Lehnout popel - To be razed to the ground

X

BBC článek: Ypres cathedral stained glass fragment, 1.4.2010

<http://www.bbc.co.uk/ahistoryoftheworld/objects/FUBIJ2QZRUYKv7vg-CwKJQ>

The city was razed to the ground and a person on a horse could see across the whole city.

Článek: Backstage:

Zatímco firma Sony Music uronila slzu za Jennifer Lopez, která od ní odešla, Universal si zamnul ruce, protože podepsal smlouvu na globální šíření výtvarů Andrewa Lloyda Webbera.

Uronit slzu - to drop a tear

X

BBC článek: Chuffed to see choughs, 23.6.2009

<http://www.bbc.co.uk/expeditions/birdsontheedgeofbritain/stories/choughedonthecalfofman>

Birds that I'd long waited to see were now everywhere. I may be a manly naturalist from Northumbria, but emotions took over and a small tear dropped from my eye.

Mnout si ruce - to rub one's hand

X

BBC článek: Trimble feels political heat, 29.6.2002

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/northern_ireland/2074550.stm

Anti-Agreement unionists rubbed their hands as Mr Trimble appeared to lose his head.

Článek: Jak se hraje v obchodáku:

„Jsi schopnej dát Vánoce v Hongkongu?“ přišla mi esemeska v říjnu, takže jsem věděl, že to není apríl.

Skočit na aprílový vtíp-to fall for a April Fool joke

BBC článek: Doctor 'Hugh' Who? Our April Fool, 1.4.2010

http://news.bbc.co.uk/cbbcnews/hi/newsid_8590000/newsid_8598200/8598298.stm

Did you fall for our April Fool joke this morning about The Doctor's real name in Doctor Who?

Nadpis:

Nafta hraje druhé housle

Hrát druhé housle-to play second fiddle (housle)

X

BBC článek: World Cup scouting: left-backs, 2.3.2010

http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/football/world_cup_2010/8543261.stm

When I was playing, I almost saw myself as playing second fiddle to everyone else in the squad.

V naší branži si to musíš vyšlapat sám.

Vyšlapat cestu-to smooth the path

X

BBC článek: Politics enters conference season, 27.9.2003

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/scotland/3144004.stm

He would be setting up a relocation advice service to smooth the path for anyone coming to work and settle in Scotland.

Článek: Zkrátka:

Vzácného ptáčka chytla do sítí turecká policie při půl roku připravovaném zátahu na drogové dealery a přechovávače.

Chytat do sítě-to trap

X

BBC článek: Wheelchair man trapped by raiders, 2.3.2009

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/england/merseyside/7920003.stm

Burglars used a man's wheelchair to trap him while they stole items from his house, Merseyside Police said.

Umělecký svět zatajil dech při vzpomínce na první operaci Luciana Pavarottiho.

Zatajit dech-to hold breath

X

BBC článek: Tell Tom, 14.1.2009

http://www.bbc.co.uk/southtoday/content/articles/2008/10/03/telltom_victor_feature.shtml

The south held its breath as attempts were made to help him.

Česku teče do bot.

Téct do bot-somebody's back is against the wall

X

BBC článek: Harrison set to lose world title, 9.11.2006

<http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/boxing/6134108.stm>

Scott is 100% to blame for all his problems and he has no option, his back is against the wall and he has no more sympathy left.

Umělci si to uvědomili za pět minut dvanáct a přispěchali za největší autoritou, znalcem výtvarného umění a prezidentem Václavem Klausem.

Být za pět minut dvanáct- to be the high time

X

BBC článek: What is the true price of Rwanda's recovery?, 31.3.2010

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/programmes/newsnight/8593734.stm>

After 16 years it is high time for democracy - not to continue to brandish the genocide to avoid a democratic process.

Několik posledních desetiletí tu probíhá diskuse na tato témata, kdo ji sleduje, ví, o čem je řeč.

Vědět, o čem je řeč (vědět, která bije)-to see how the land lies

X

BBC článek: Big business is the climate's new friend as Copenhagen begins, 7.12.2009

http://www.bbc.co.uk/blogs/panorama/2009/12/big_business_is_climate_change.html

If this is the future, then business needs to know from politicians how the land lies, and so do we, its future consumers and employees.

Musí mít něco na stará kolena.

Na stará kolena-In one's old age

X

BBC článek: World's oldest captive panda dies, 13.7.2005

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/4679643.stm>

Mei Mei, who had eating difficulties and suffered serious organ failure in her old age, lived for the equivalent of 108 human years.

Rozhovor: Zamračený strážce banky:

Ke komu půjdete na kobereček, až něco pokazíte?

Zavolat si někoho na kobereček- to be carpeted

X

BBC článek: Deschamps resigns as Monaco coach, 19.9.2005

<http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/football/europe/4259858.stm>

The former Chelsea midfielder was carpeted by Monaco last week for criticising their lack of investment.

Zvlášť doma v Karviné, tam jsme v tomhle při srovnání s Prahou sto let za opicema.

Být sto let za opicema-to be years behind the times

X

BBC článek: NHS IT deal 'stitch up' claim by Conservatives, 2.3.2010

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/health/8543328.stm>

The ambitious scheme, which aimed to make patient records digitally available to every surgery and hospital in England, is years behind time.

V mládí zkusila pár diet, dokonce odtučňovací tábor, ale pak to nechala plavat.

Nechat něco plavat-to throw something overboard

X

BBC článek: Why I am leaving Argentina? , 5.2.2002

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/1802300.stm>

But who would have imagined that people were ready to throw overboard the constitutional system that had been so cherished 18 years earlier?

2.4 Závěr:

I přes rozdílnost vývoje české a anglické společnosti a tudíž i mentality dochází k podobnému uvažování, myšlenkovým pochodům a slovnímu zobrazení. Zajímavé jsou idiomy se začleněním části těla. Význam je v obou jazycích velice podobný, ale část těla se liší (např.: *zlom vaz X break your leg (nohu)*, *brousit si zuby na něco X have an eye on something (oko)*, *držet někomu palce X keep one's fingers crossed for somebody (prsty)*, *co hrdlo ráčí X to one's heart's content (srdce)*, *přiložit ruku k dílu X put one's shoulder to the wheel (rameno)*, *sedět s rukama v klíně X twiddle one's thumbs (palce)*, *šlápnout na kuří oko X step on one's toes (prst)*, *zabrknat na nervy X set one's teeth on edge (zuby)*, *mít práce nad hlavu X be up to one's ears in work (uši)*, *poznat na vlastní kůži X have first hand experience of something (hand)*.

Některé idiomy se používají s vyjádřením naprosto stejné části lidského těla nebo lidských smyslů. Patří mezi ně:

pustit si hubu na špacír X have a big mouth, *mnout si ruce X rub one's hand*, *mít velkou váhu X give something weight*, *otevřít někomu oči X open somebody's eyes*, *zatajit dech X hold breath*, *vidět něco na vlastní oči X to see something with somebody's own eyes*, *leží někomu něco na srdci X have sth at heart*, *ztratit chuť X lose somebody's appetite*, *jít hlavou proti zdi X beat one's head against a brick wall*, *mít pod palcem X to be under somebody's thumb*.

Frekvence výskytu tělesných idiomů je vysoká. Každý orgán představuje určitou důležitost. Často se objevují frazémy se slovem: oko, zub, ruce, prsty, palec, hlava, srdce a noha. To, co se může zdát Čechům samozřejmé, můžou Angličané pociťovat jinak: například idiom *mít práce nad hlavu X be up to one's ears in work (uši)*. Zatímco Angličanovi stačí pro vyjádření toho, že je velmi zaneprázdněný výraz *mít práce až po uši*, Čech sáhne po výrazu *mít práce až nad hlavu*.

Některé české idiomy jsou v anglickém jazyku vyjádřeny neidiomaticky a naopak. V této práci se vyskytl například frazém: *chytat do sítě X to trap* nebo *podlamovat se kolena X to buckle*.

Je s podivem, jak fungují jisté obraty u Angličanů. Některá anglické idiomy se od českých velmi liší. Je tomu tak například u idiomu *Stand and deliver! X Peníze nebo život!* Jim by se pravděpodobně zase nelíbil výraz český.

Idiomy jsou ustálená spojení, která vznikala několik let. Častým jevem je předávání z generace na generaci a tím se jejich ustalování ještě prohlubuje. Obohacením jazyka je vždy aktualizace. Ta probíhá i mezi frazémy. Frazém se tím stává trefnějším nebo vtipným. Opravdu úsměvný je frazém: *Kráska a Paroubek*. Jeho pochopení však vyžaduje orientaci v kulturním prostředí, proto jsou aktualizované frazémy těžko přeložitelná. Zajímavý tón má také frazém: *Zabrňkat někomu na nervy X set one's teeth on edge*, kde došlo k aktualizaci frazému *hrát někomu na nervy*.

Mnoho idiomů má elidovaný komponent. Předpokládá se, že posluchač či čtenář daný idiom zná a vypuštěnou část si domyslí. V bakalářské práci se vyskytl frazém: *chytrému napověz, hloupého trkni X a word to the wise*. Dále jmenuju frazém: *smést ze stolu X brush off*, kde chybí přemět (smést *návrh* ze stolu).

Bibliografie:

ČERMÁK, František. Slovník české frazeologie a idiomatiky. 1. vydání. Nakladatelství Československé akademie věd, 1983, 492 s. ISBN 80-200-0503-X

MLACEK, Jozef. Slovenská frazeológia. 1.vydání. Slovenské pedagogické nakladateľstvo v Bratislave, 1976, 118 s.

ROJAHN, Christoph. BOLLINGER, Susan. Anglické idiomy. 1. vydání. CP Books, a.s., 2005, 236 s. ISBN 80-251-0640-3

LACINOVÁ, Eva. Anglická přísloví. 1.vydání. Nakladatelství FRAGMENT, 1996, 167 s. ISBN 80-7200-058-6

HRÁCH, Tomáš. Sbíрка anglických idiomů & slangu. 1. vydání. Nakladatelství Argo, 1998, 254 s. ISBN 80-7203-173-2

Internetový odkaz:

www.bbc.co.uk - internetové stránky společnosti BBC